AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban
Directeur - Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳԻՆԸ
ՍԻՐԻԱ տար. 425, վեցամսեայ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՔԱՆ. տարի. 6. վեցամսեայ 4 տոլար
Տնօրէն - Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԻԱՆ

ԱԶԳԱՊԱՏՄ

ազատ

جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1931 — 3 — ԶԵՌՔԷ ՀԱՍԸ 3.50 Ս.Դ.

Դ. ՏԱՐԻ | Ամէն առաւօտ պէտք է ընել թերթս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Ձեռագրակուած ձեռագիրները հետ չեն վերադարձուիր | Թիւ 110 (402)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՔՍԱՆԱՄԵԱԿ ՄԸ

Մեր զանազան բարեգործ ընկերութեանց և ազգային ու քաղաքական կուսակցութեանց ու միութեանց կողքին, շատ օգտաշատ և փրկարար գործունէութիւն մը ունեցած է Ամերիկայի Հայ Կարմիր Խաչը։

Քանի տարուան զոյութիւն ունեցող այս բարեսիրական ընկերութիւնը, շատ մեծ ծառայութիւններ մատուցած է մեր ժողովուրդին, բոլոր տարաբաղդ դէպքերէ և ձախողութիւններէ վերջ անմիջապէս օգնութեան փութալով և պատսպարելով մեր բախտագուրկները։ Հայաստանէն սկսած արտասահմանի բոլոր գաղութներու մէջ գրեթէ իր օգնութեան ձեռքը կարկառած է Կարմիր Խաչը և բացի առողջապահական և նիւթական գնահատելի գործերէ և օգտակարութիւններէ, ան մեծապէս հետաքրքրուած է նաև կրթական գործով և շատ մը գաղութներու վարժարաններուն արամադրած է նիւթական օժանդակութիւններ։

Իր ծնած օրէն սկսեալ Ամերիկայի Հայ Կարմիր Խաչը կենսունակ ու գործունեայ հաստատութիւն մը եղած է և օր է օր իր աշխատանքի դաշտը լայնցուցած, արժանանալով հանրութեան վստահութեան և զուրգուրանքին։ Զանազան գաղութներու մէջ հայ գաղթականութիւնը յուսահատ իր քաղաքական կացութեան անմիջական փոփոխութենէն, այն համոզման եկած է որ՝ գաղթականներէն պէտք է դուրս գալ և տեղաւորուիլ գիւղերու ու քաղաքներու մէջ։

Եւ այդ բոլորը նիւթական աջակցութեան կը կարօտի. տեղաւորուելէ վերջ դրամ պէտք է՝ առողջապահական պայմաններ ստեղծելու, գոլորցներ հիմնելու և ուրիշ կարիքներու բաւարարութիւն տալու համար։

Հայ Կարմիր Խաչը այդ բոլոր մարդերուն մէջ և իր ուժերուն ներածին չափ իր բաժին պարտականութիւնը կատարած է և դրած մարդասիրական և բարեսիրական ուժեղ կազմակերպութիւն մը, տարածելով գրեթէ բոլոր հայ գաղութներուն մէջ։ Հոս, մեր գաղութի մէջ, դեռ անցած ամառ, տեսանք անոր մէկ մասնաճիւղին, Պէյրութի Օգնութեան Խաչի Վարչութեան փութկոտ աշխատութիւններն ու խնամքները նորահաստատ հայ թաղերու մէջ համաճարակի բնոյթ ստացած մալարիայի հիւանդութենէ վարակուածներու դարմանման համար։

Այս բարեսիրական մեծ կազմակերպութիւնը, այս տարի պիտի տօնէ իր քսանամեակը և ամենուրեք պիտի կազմակերպուին և սարքուին տօնական հանդիսութիւններ։

Մեր ժողովուրդն այնքան անենպատ և դժբաղդ կեանքին մէջ քսան տարի գործով կազմակերպութիւն մը արժանի է աւելի գնահատանքի և քաջալերութեան։ Բազմաթիւ միութիւններ այդ ժամանակամիջոցին ծնած են մեր կեանքին մէջ և գործած, սակայն արեւածագիկի մը չափ կարճ եղած է անոնց կեանքը և անհետ կորսուած են։ Հիմնական ծրագրի և ստիպողական պահանջքի մը հետևանքով է որ Հայ Կարմիր Խաչը այսքան երկար տարիներ ապրած, օրէ օր աւելի զօրացած և արդիւնաւոր գործունէութիւն մը ունեցած է։

Անկասկած որ հայ գաղութները այս քսանամեայ տաբեդարձին առթիւ, արժանաւորապէս պիտի գնահատեն անոր օգտակարութիւնն ու անհրաժեշտութիւնը և աւելի ևս մեծցնելու և արդիւնաւոր դարձնելու պէտքը։ Վստահ ենք որ հայ հասարակութիւնը չի՛ մոռնար պիտի տայ Հայ Կարմիր Խաչին հանդէպ և պիտի ստանայ անոր տարածման։

Քրիստոսի Ծննդեան տօնին առթիւ

ԱԶԳԱՊ *շնորհաւորութիւններ կը ղրկի իր ընթերցողներուն։*

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԴԱՏԱՐԱՆԵՐԻ ՊԻՏԻ ԿԱԶՄՈՒԻՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլիս։— Կառավարութիւնը օրինագիծ մը կը մշակէ, որ կոչուած ապահովելու թիւրք յեղափոխութեան սկզբունքները և յետաշրջանական փորձի մը պարագային, կը նախատեսէ արտակարգ դատաւանի մը անմիջական կազմութիւնը արագօրէն գործադրուելիք վճիռներ արձակելու համար։

Յետաշրջական գրգռութեանց մասին բացուած քննութիւնը ցոյց տուած է որ Մենեմէն ազգաբնակչութեան ընթացքը ընդհանրապէս նպաստաւոր էր զբաղուողներուն։ Յետաշրջականները մտադրած էին Մենեմէնի շարժման յաջողութենէն ետք, Իզմիրի վրայ քալել։

ՎԷՆԻԶԷԼՈՍ ՄՈՍԿՈՒԱ ՄԵԿՆԱԾ

Վարշաւա։— Այս առաւօտ Պ. Վէնիզէլոս մեկնեցաւ դէպի Մոսկուա. հոն պոլշեւիկ լիարներու հետ տեսակցութիւններ պիտի ունենայ։

ԹԻՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼ

"ԱԶԳԸ ՎԵՏԱՀԱՐ, ԲԱՆԱԿԸ ՍՈՒԳԻ ՄԷՋ,,

«Ազգամ» վեց սիւնակի վրայ, շրջանակի մէջ, և վերի խորագրով հետևեալը կը գրէ Մէնէմէնի դէպքի մասին։—

Մենեմենի դէպքը, կարգ մը թերթերու կողմէ դիտմամբ ցոյց տուուածին պէս, բանի մը խենթերու անկարեւոր գործը չէ։ Դէպքը, զբաղխատարաբ, ֆշաս կարեւոր է, առաջին օրերու մէջ կարծուածէն աւելի ծանր է։

Երիտասարդ ու անձնազոհ սպայ մը, բռնութեանցիչ զգաւնութեամբ, ոչխարի պէս մորթող դատաւաճառներ ոչ հաշիւ ծիած դատարակապարտներ են, եւ ոչ ալ դիպուածով ու զգիտութեամբ այս ոճիրը գործող լիմարներ։

Պատճառական բնութիւններ, առաջին փուլին մէջ իսկ երեւան հանեցին որ ասիկա հաշիւի ազգեցութեան տակ, լիմարներու կողմէ գործուած ոճիր մը չէ, այլ երկար ատենէ ի վեր պատրաստուած, կազմակերպուած յեսադիմական շարժում մը եւ խիստ մահափորձ մը է։

Մենիի հովեր առնող Նախիպպենս Տերվիշ Մենիմէս ու իր արբանեակներ տասը օր առաջ Մանիսայեն եկեր, գիւղերը մնացեր ու ժողովուրդը խաբելով Մենեմենն եկեր են։ Նոյն իսկ, աւելի առաջ, Մենեմենի մէջ զսնուած ուրիշ կարգ մը դատաւաճառներու հետ տիսում ունեցած եւ կանաչ դրօշակը աւելի կանուխ պատրաստած են։

Սոյգ է նաեւ որ դեպքը միայն այս հանի մը անիծեալներու գործը չէ։ Այս յեսադիմական փորձին զգրաւիչներ, գիւղերն ու ոստեր կան։ Բնութիւնը երեւան պիտի հանի այս յեսադիմական ցանցը։

Այս եղերական դէպքը ամբողջ Մենեմենի համար անջնջելի արաս մը կը կազմէ, անոր համար որ երիտասարդ ու անձնազոհ սպան կառավարչական հրապարակին վրայ, զազանօրէն գլխատուած է հաւաքուած բազմութեան առջեւ։

Մենեմենի ամբողջ ժողովուրդը չէ որ ամբոխի տիրով արատաւորուած կը տեսնեմ, մեր հարազատ հայրենակիցներ այս արատին գերծ կը նկատեմ։ Բայց ասիենանարար ոճրագործ են հաեւ անոնք որ, հակառակ զաւանան չըլլալուն, ակատեսս եղան երիտասարդ սպային նահատակութեան...։

Կացութիւնը լուրջ է։ Դէպքը կարծուածէն տաս կարեւոր եւ ընդարձակ է։ Ազգը վշտացած է եւ բանակը սուգի մէջ։ Կառավարութիւնը պէտք եղած միջոցները իսկոյն ձեռք պիտի առնէ։

Թիւրք ազգը պարտաւոր է իսկոյն իր վրայեն նեսել այս ողբերգական վիճակին ամօթը։

"ՁԵՐՄԱԿ ԼԺՈՅԳՈՎ ՄԱՐԱՋԱԽՏԸ,,

Պոլսոյ գրաւման բանակի նախկին հրամանատար մարաջախտ Ֆրանշէք ս'Էսփրէ Պոլիս գացած եւ պատմական վայրերը այցելելէ յետոյ շոգենաւով Մարսիլիա մեկնած է։ Մարաջախտը հաղարանին հագուստ կը կրէր։

Այս ժամանման առթիւ, Իսմայիլ Միւշբահ պէյ կը գրէ Փոլիթիքայի մէջ վերի խորագրով.

«Ա՞յս է ներեմ ճնշելով մարաջախտը, որ համակ վրէժ դարձած տեսակ տեսակ զինուորներու մէջեն եւ տմարդի ծափերու որոտումին մէջ անցաւ այնպիսի ասեն մը, երբ 50-60 կտորեն աւելի մարտանաւեր իրենց 1000ի մօտ թնդանօթներ Պոլսոյ կուրծքին ուղղած էին։

«Պարոն մարաջախտ, երկի երբ ոտ կոխեցիք Ղալաթիա, լիտեցի՞ք այն ներեմակ ճնոյզը որ հիմա ո՞վ գիտէ ո՛ր տխուռին մէջ կ'անցնի իր ծերութիւնը։ Ձեզ չեմ գիտեր, բայց մենք կրկին զգացինք այդ այցելութեան այրոյ լիտեսակը։

Պարոն մարաջախտ, Մուսթաֆա Քէմալ քեռ ներեմակ ճնոյզ չունի, բայց ունի նեփներեմակ պատմութիւն մը որ երբեմ չպիտի ծերանայ»։

ԹՐՔԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ

Պաշարման վիճակ Յայտարարուած

1000 ՀՈԳԻԷ ԱՒԵԼԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ ԲԱՆԱԿԻ ՄԷՋ

Մ. ՔԷՄԱԼ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՆԻՍՏԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ

Էնկիւրի։— Նախարարաց խորհուրդը, կիրակի օր գումարուեցաւ և խիստ երկար և կարեւոր ժողով մը ունեցաւ, նախագահութեամբ Մուսթաֆա Քէմալ փաշայի։ Այս ժողովի ընթացքին տրուած են արտակարգ որոշումներ, Իզմիրի շրջանին մէջ ծայր առած ապստամբութեան կրակը մարելու համար։ Իզմիրի և Մանիսայի կուսակալներուն պաշտօնանկութիւնը որոշուած է և յայտարարուած պաշարման վիճակ։ Իշխանութիւնը այժմ կը գտնուի զինուորականներուն ձեռքը։ Իզմիր, Գոնիա և Պոլիս 1000 է աւելի ձերբակալութիւններ եղան, որոնց մեծամասնութիւնը կառավարական բարձրաստիճան պաշտօնեաներ են։ Կի գտնուին անոնց մէջ նաև կիներ։ Այս բոլոր ձերբակալուածները կ'ամբաստանուին որպէս ապստամբութեան դրդիչներ և ներկայ կառավարութիւնը տապալելու աշխատողներ։

Այս ապստամբութեան մասնակցած են նաև Անտալիոյի բանակէն երկու բատարներ, որոնք իսկոյն զինաթափ եղած են և իրենց հրամանատարներն ու սպաները բանտարկուած։

Այս վտանգաւոր կացութեան դիմաց մը գտնելու համար, Մ. Քէմալ փաշան արտակարգ նիստի հրաւիրեց Ազգ. մեծ ժողովը։

Պոլիս։— Կառավարութիւնը զօրաւոր ատրսուն մը անցուց ներկայ ապստամբութեան հետևանքով։ Արտաքնապէս կրօնական յեղաշրջումի մը բնոյթը ունեցող այս ապստամբութիւնը, հասկացուած է որ ներկայ կառավարութիւնը տապալելու։ շարժումն մը է։ Իզմիրի և Մանիսայի կուսակալները պաշտօնանկ եղան և երկու զինուորական գունդեր զինաթափ եղան, ապստամբութեան կողմակից ըլլալուն համար։ 1000է աւելի ձերբակալեալներ կան։

ԵՐՈՒՍԱԼԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԿՈՌՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱԳԻՐԸ

(Մեփական թղթակցութիւն)

Երուսաղէմ, 27 Դեկտ.

Եօթնեակ մը առաջ, այս սիւնակներուն մէջ կը գրէի թէ՝ Ս. Յակոբայ յաջորդ գահակալին ընտրութեան մասին եւ վերջնական խօսք մը կարելի չէր ըսել, եւ թէ ալ, ինչպէս արտասահմանի հայութիւնը, նոյնպէս եւ Պաղեստինի հայ բնակչութիւնը շուարուն եւ անորոշ դրութեան մը առջեւ կը գտնուէր, անիմանալի պատճառներով կառավարական պատասխանագրին յապաղումի մի տես, եւ թէ ալ կը թելադրուէր տիրող անորոշութեան վերջ տալու համար, թէ հարկ էր կրկնել դիմումը եւ կամ ալ քաջալերութիւն պահանջել։ Իսկ այսօր, շաբաթ մը վերջ, գրութիւնը բոլորովին տարբեր վիճակի մը մէջ կը ներկայանայ մեզի։ Խօսինք կարճ եւ ամփոփ ստեղծուած նոր վիճակի մասին որ, եթէ լայն եւ ընդարձակ ուսումնասիրութեան մը ենթարկուի, շուտով պիտի պարզէ իր բարի եւ չար, օգտակար եւ վնասակար կողմերը, եւ պիտի ցուցնանէ Ս. Յակոբայ, այս ազգ. հաստատութեան, ապագայ ստանալիք գոյավիճակը։

Քանի մը օր առաջ։ Երուսաղէմի կառավարիչը, համաձայն զաղթականին պաշտօնատունէն ստացած իր հրահանգին, յորօրեայ պայմանաժամով, Վանական իշխանութեան կը յանձնէ պատասխանագիրը ծանօթ դիմումագիր-նամակին, որ Միաբանութիւնը իր արտակարգ մէկ նիստին որոշած, ընդունած եւ առ ի տեղեկութեան եւ հաստատում, յղած էր Սրբազնութեան միջոցաւ Դաղթային նախարարին։ Մամուլին եւ ընթերցող հասարակութեան ծանօթ ըլլալով Միաբանութեան որոշումները, հոս զանց կ'ընենք զանոնք վերյիշելէ։ Իր պատասխանին մէջ, գաղթային նախարարութիւնը (իմա՝ Բրիտանական կառավարութիւնը), հաստատելէ վերջ Միաբանութեան որոշմանագրին ստացած ըլլալը, ի պաշտօնէ կը հաղորդէ Վանական իշխանութեանց եւ Միաբանութեան, թէ Բրիտանական կառավարութիւնը, յառաջիկայ պատ. ընտրութեան մէջ չմանլնար եւ չընդունիր հեղինակութիւնը եւ ծայնը՝ Է՛ջմիածնայ Կաթողիկոսութեան, Է՛ Հոլոսոյ Հայոց Ժողովին եւ թէ ալ ժողովրդական մասնակցութիւնը։ Միաբանութիւնը ապագայ պատրիարքը իր անդամներու մէջէն եւ կամ ալ, դուրսէն ընտրելէ եւ հաստատելէ վերջ, պիտի ենթարկէ Բրիտանիոյ կայսր վաւերացման, առանց ազգային այլ վերին մարմիններու հաւանութեան ենթարկելու։ Կառավարութեան այս վերջնական որոշումը, ընդունելու կամ մերժելու համար Միաբանութեան չորս օրուայ պայմանաժամ մը տրուած էր։

Առջի օր, հինգշաբթի. 25 Դեկտ., Միաբանութիւնը արտակարգ նիստ մը գումարեց, եւ աւելի բան երեք ժամուայ խորհրդակցութենէ վերջ, իր պատասխանագիրը պատրաստեց, որ այսօր իսկ պիտի յանձնուի Երուսաղէմի կառավարիչին։

Միաբանութիւնը, ինքզինքը ընդհ. ազգին ներկայացուցիչը նկատելով, ի պատասխան գաղթային նախարարութեան նամակին, կը հաղորդէ թէ բացառաբար այս անգամուան համար պատրաստ է ընդունելու Բրիտանական կառավարութեան առաջարկած ձեւը, պայմանաւ որ նոր գահակալը իր կենդանութեան կանոնագրութիւն մը մշակէ ապագայ պատր. ընտրութեան ձեւի մասին, եւ որով ապահովէ ազգային եւ եկեղեցական վերին մարմիններու եւ ժողովրդեան ծայնին իրաւունքները եւն։

Ահա Միաբանութեան կարճ եւ կտրուկ, եւ երեք ժամուայ խորհրդակցութեան արդիւնքը եղող պատասխանը։ Առանց խորհրդածութեանց կը յանձնենք բոլորին ուշադրութեան։ Առիթ եւ ատեն կ'ունենանք աւելի հոսխելու դեռ։ Մանաւանդ ամէն ինչ լրանալէ եւ կատարուելէ վերջ։ Ո՞ւր են « եթէ ուզեմ տասը տարի ընտրութիւն կ'ատարել չեմ տար » ըսողները։ Ցաւենայն դէպս, ստափը ըսեմ որ, սկիզբէն ամէն ինչ հաստեղով սկսաւ եւ հաստեղով ալ վճիռներ կարձակուին եւ որոշումներ կը տրուին, առանց դոյզն ինչ Վանքի պատերէն դիս մը հեռուները դիտուելու։

Ձերկարենք։ Դալիքը, կը կարծենք, ոյլ է անակնկալներով։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Մ. ՔԷՄԱԼ ԿԸ ՀՐԱԺԱՐԻ...

ՖԷՎԶԻ ՓԱՇԱՆ ՀԱՆՐ. ՆԱԽԱԳԱՀ?

Ըստ «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Պոլսէն ստացած հեռագրին, Մ. Քէմալ փաշան որոշած է հրաժարիլ հանրապետութեան նախագահութենէն և ստանձնել վարչապետութիւնը, նոր դահլիճ մը կազմելու համար։ Իսկ Ֆէվզի փաշան պիտի ընտրուի հանրապետութեան նախագահ։

Այս լուրը սակայն կը հերքեն Թրքական շրջանակներ։

Արտակարգ միջոցներու կը սպասուի ԱՆԿԱԽՈՒԹ. ԱՏԵԱՆ ԿԱՄ ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ

Էնկիւրի։— Անդադար հաւանական է որ կառավարութիւնը այս օրերուս օրինակի մը ներկայացնէ Ազգ. Մեծ ժողովին, արտակարգ միջոցներու մասին։ Կառավարութիւնը պէտք է տեսնէ ասոր, որպէսզի արդարէն լրացնէ յետադիմական լայն շրջանցին քննութիւնը, և յանցաւորներուն դատավարութիւնը, ինչպէս նաև ապագայ սերունդին օրինակելի ձեւով պատժէ յետադիմականներն ու անոնց դրդիչներ։

Իսմէթ փաշա Էնկիւրի վերադառնալուն պէս, գործավարներու խորհուրդը նիստ պիտի գումարէ և հարկ եղած օրինադիծ պատրաստելով, անմիջապէս Ազգ. ժողովին պիտի ներկայացնէ։

Էնկիւրի «Միլլիէթ»ի կը հաղորդեն թէ պէտք կայ արտակարգ միջոցներ ձեռք առնելու։ Այսպէս, եթէ անկախութեան ատեանները չվերանստատուին իսկ, տեղական պաշարման վիճակ մը պիտի հրատարակուի, որպէսզի քննութիւնները արագօրէն կատարուին և գործը վերջանայ։ Եթէ կառավարութիւնը այս տեսակ որոշում մը տայ, ըստ օրինի Ազգ. ժողովին հաւանութիւնը պիտի առնէ։ Միւս կողմէ, պէտք կը տեսնուի խիստ օրէնքի մը, պատժելու համար հակայեղափոխական յանցաւորները։ Այս օրինադիծն ալ փութով պիտի պատրաստուի և ժողովին պիտի յանձնուի։

Եւ վերջապէս, Ազգ. ժողովի շրջանակներուն կարծիքով, անհրաժեշտ է խիստ պատիժ տալ Մենէմէնի դէպքին մէջ թերացող կառավարական պաշտօնեաներուն։

ՏԽՈՒՐ ԷՋ ՄԸ ՕՐԱԳՐԷՍ

Զգիտեմ ինչո՞ւ, այսպիսի ճոնական օրերուն, հակառակ իմ զբաղումիս ու չենչխանուածքին, մեռելներ կը փնտռեմ, պահ մը ալ անոնց հետ ապրելու։

Եւ յիրաւի, ինչքան ապերախտ պիտի ըլլայի, երբ նոր տարիի ճոխ սեղանին առջեւ իմ ընկերներով շրջապատուած, ուրախութեան այս պահուն, յուզումով չի մտաբերէի նաև անոնք, որոնց հետ նոյնպէս տներ ենք աւելի խանդավառ կազմեր...

Ու քանի աւելի յարմար կազմդէջ իմ մահացած ընկերներուս, քան ոգեկոչումը անոնց նուիրական յիշատակին և վերանորոգումը իրենց կէս ձգած գործը շարունակելու մեր ուխտին։

* * *

1920ի աշնան, Կիլիկեան երազ օրերն էին։

Տենդոտ գործունէութիւն բոլոր հայ կուսակցութիւններու և Ազգ. իշխանութեանց կողմէ։ Մէկը միւսէն ետ չի մնալու ցնորամիտ եւ ապարդիւն ճիգեր ու զոհողութիւններ...։

Ի՜մբե՞ր խումբե՞ր, ձիաւոր, հետեւակ, ապարդիւն մարտնչումներ։

Եւ ահա արդէն քանի մը խումբեր սկսած են ամէն օր գիւղի մը մէջ հանրապետութիւն հռչակել... Ամասիոյ մինչև Ագարձա, որոնց արձագանքը մեծաղոմին կ'երթար մինչև հեռաւոր Ամերիկայի կուսակց. օրգաններուն, փոխարէն բերիլով կանանց տոյներու հաղարներ...։

Ու այս բոլոր խումբերու մէջ ժողովուրդը սպասեց որ Դաշնակցութիւնն ալ ունենայ իր։

Երկու օրուայ գործ եղաւ Դաշնակցութեան համար կազմել 80-90 հոգինոց տիպար խումբ մը, եւ զրկել Առանձէն 4-5 ժամ հեռաւ Ճիրոն գեաի եզերքին Գէօյիւք-Գաբուլու գիւղը, ամենէն յառաջացեալ և վտանգաւոր կիրքը։

Այստեղ էր որ մասնակի կռուի մը մէջ զոհ տուինք մեր անմոռանալի ընկեր Աւետիս Զաւուշը (Կովտունցի)։

Ճաբաթներ շարունակ «անդորձ» նստելէ վերջ, արեւզարդ առաւօտ մը առիթը ունեցանք չափուելու թրքական 2-300 հոգինոց կազմակերպուած ուժի մը հետ։

Առանցքի շուրջ գտնուող աւազակախումբն էր՝ որ ֆրանսական յարձակողականէն փախելով եկած էր մեր դիրքերու մօտն անցնիլ գետը և երթալ մինչև Թիւրք գիւղերը։

Կրցանք ստուգել մեր թշնամիին ոյժը և սկսելով անհաւասար կռիւը՝ ձիաւոր սուրհանդակ մը ղրկեցինք մեզմէ երկու ժամ հեռու գտնուող հայ խումբի մը, օգնութիւն խնդրելով անկէ։ Այդ խումբը յանձնուած էր հնչակեան «գեր-գնդապետ» Սարգիս Արմաղանեանին՝ որը բացակայ էր իր գործէն անձնատուր հաճոյքներու...։ Իր փոխանորդը ոմն Միքայէլ Այրգեան, անշեղ մէկը, չի համարձակիր այսպիսի բոպէի մը վճռական քայլ մը առնել։

Ու մենք մնացած մինակ այդ հսկայ սէժին դէմ, օրասական կռիւ կը մղենք, տոկալով թիւրք գնդացիրներու տարափին, և կէսօրուայ մօտ թշնամին կը շարունակէ իր նահանջի ճամբան։

Կ'երթանք փնտռել մեր չի վերադարձող ընկերը...։

Կռուի տաք միջոցին կը բերենք մեր Վանեցի անգուգական Վաղարշակը (միականի)։ 7 գնդակ է ստացեր, հոգեւարք է, մեզ կ'ըսէ թէ՝ ինչպէս 7 ընկերներով յարձակած են գնդացիրին վրայ...։

Չթերը փակելէ առաջ մէկ բան կը խնդրէ մեզ.— «Ընկերներ, իմ անուն գրէք դաղթի մէջ, ասէք որ Վաղարշակ կրծքից զարկուաւ»։

Չէ՞ որ կոնակէն զարնուիլը եւիկիտ գործ չէ...։

Կռիւէն մէկ ժամ յետոյ կը բերենք նաև Օր մեր կարիճներէն, անճանաչելի և յոյժուած մարմիններով։ Չէ՞ որ թիւրք վանդալականութիւնը մեսկի յարգանք չի ճանչնար։

Այս միջոցին ալ կը հասնի օգնական խումբը... որպէս մեռելաթաղ։

Գիւղերը պատուոյ պատակ կը կենանք մեր սիրելիներու անշնչացած մարմիններուն վրայ։

Ցաղրդ օրն է։ Թաղման օր...։ Խումբը սուգի մէջ։ Ոչ տէրէր, ոչ տիրացու և ոչ ալ խունկ ու ժամ ունինք։

Մեր խմբապետը ընկ. Վերադին (որ անապով բաղդի քմահաճոյքներուն՝ զինուորական խմբապետ եղած էր), երկու խօսք կ'ը-

ՍԱԹԵՆԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ

ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՍՈՌԵՒ

Վերջերս Փարիզի մեջ, կարճատեւ հիւանդութենէ մը վերջ, մեռած է Հ. Յ. Դ. հիմնադիրներեն մեծ հեռու Իշխան Արղութեանի ամուսինը՝ ընկերուհի Սաթենիկ Արղութեան։ Այդ առթիւ փոխան դամբանականի քանի մը տողեր։

Գերեզման իջնելու ատենոյցը մեր Դաշնակցական ընկերուհիներէն, 90ական թուականներու մեր անդրանիկ փալանգն է։

Ո՞վ չի ճանչնար Սաթենիկը։ Իշխան Արղութեանի ամուսինը և գինակիցը։ Ո՞վ չի ճանչնար Մատենանները։ Երախտաւոր կերպարտանը, որ տուաւ չարք մը անձնուէր սպասաւորներ հայոց ազատութեան դատին։— Նիկոլ, Նատանիա, Սաթենիկ։

Մոլեռանդ հայրենասէրներ — և հայրն ու մայրը։ Հայրենասէր — և լայնախոհ, ազատամիտ։ Ազատ մթնոլորտի մէջ սնուցեցին, մեծցան և զաւակները։ Ամենէն նշանաւորը — ինքը Սաթենիկը։ Վաղամեայ ազատագրեց ինքզինքը հայ նահապետական կեանքի կապանքներէն։ Վաղամեայ թափեցաւ միջավայրի գռեհիկ նախապաշարումները և համարձակ, բաց ճակատ բեմ նետուեցաւ ազատագրոց հետ՝ հայրենիքին սպասաւորելու, հայ ժողովուրդը դաստիարակելու։ Ժամանակակից ոգով։ Դիւրին բան չէր այն օրերուն։ Ասկէ 40 տարի առաջ էր, հայ ազատագրական շարժման արշալոյսին, Հ. Յ. Դաշնակցութեան սկիզբներուն։

Մենակ չէր։ Իրեն հետ էր իր քոյրը, Նատալիան, որ քանի քանի անգամ բանտ նետուեցաւ։ Իր քարոզչութեան ընթացքին, իրեն հետ էր Թարիա Գէօյչեանը (Թադէոսեան)։ Կային ուրիշներ։ Բեմ նետուեցաւ Սաթենիկը և առաջին իսկ օրերէն կապեց իր կեանքը մեր Յովսէփ Արղութեանի հետ, որ մէկն էր Դաշնակցութեան հիմնադիրներէն։

Թիֆլիզի մէջ կարճատեւ եղաւ երկունչանուանութեանը գործունէութիւնը։ Նշանուածներ էին à la Մանցօնի (Promessi sposi)։ Նշանուածներ էին և ուխտաւորներ Ս. գործին։ 1891ին Պարսկաստանը — յեղափոխական գործիչներու առաջին հանգրանանը։ Պարսկաստանի — դուռը Վասպուրականի, մեր զէնքերու մթերանոցը, մեր ռազմական խումբը մարզարանը։

Նշանուածները հաստատուեցին Թաւրիզի մէջ — մինչ Յովսէփ կերթեկէր Սարմատի ու Վանի միջև, Սաթենիկը, վարժուելի տեղական հայ գաղութում, համակ եռանդ ու ոգեւորութիւն, կ'արծարծէր Հայոց ազատութեան դատը հայ կանանց շրջաններուն մէջ, կը կազմակերպէր կանանց խումբեր։

Կուզար երբեմն Կովկաս, կը մասնակցէր կուսակցան ժողովներուն։ Խելօք, վճռական, դէմքով ազնուս, հոգով արի։ Հայրենասէր օրիորդի ներկայութիւնը կը խանդավառէր մեր երիտասարդ շարքերը։

Տեսայ զինքը առաջին անգամ 1895ի օգոստոսին, Կարսի մէջ, երբ մեր Հայաստանցի հարիւրաւոր կրտրիները խումբ խումբ, զինուած կ'անցնէին սահմանը։ Եւ այդ առաջին հանդիպումս տեսի ունեցաւ ինձի համար անսովոր թատերական պարագաներուն, զոր երբեք չպիտի մոռնամ։ Իմ առաջին պտոյտս էր Արարատեան աշխարհում ուռուս-թրքական սահմաններուն մօտ, նոր կը տեսնէի մեր հայդուկ ընկերներն ու ընկերուհիները։ Եւ երբ հասայ Կարս, տեղւոյն կոմիտէն տարաւ զիս երեկոյեան ֆէդայիներու ժողովատեղին։ Ընդարձակ, անչուք սրահ մը, խուռն երկսեռ բազմութիւն, ընդմիջի սեղանի շուրջ, երաժշտական խումբ, երգեր ու ճառեր, եւ հոն բազմած էր Սաթենիկը, շրջապատուած Հայոց աշխարհի տիտաններով, Սերոբ, Հրայր, Աշոտ Թաթուլ, Առիւծ Աւագ, Դուրբաթ, Նազո... (Անդրանիկը մեկներ էր իր խումբով, քանի մը օր առաջ)։ Յաջորդ օրը իրենց հարիւրաւոր ընկերներով սպասաւորեցուած, պիտի անցնէին զուլումի երկիրը՝ ժողովուրդի ինքնապաշտպանութիւնը կազմակերպելու։

Վերադարձաւ օրիորդը Պարս։ կաստան։ Նշանուածները ամուսնացան։ Յովսէփը կը շարունակէր իր գործը, մերթ իբրև ուսուցիչ, տեսուչ, մերթ իբրև զինուոր խումբի առաջնորդ։ Դարձաւ ի վերջոյ Խանասորի իշխանը։ Արշաւանքէն, մասնուեցան ռուս կառավարութեան, աքսորդուեցան Դէպի հեռաւոր Վիատկայի նահանգը, մրնաց այնտեղ չուրջ երեք տարի։ Սաթենիկն ալ բանեց նոյն ճակատան, գնաց բանտերու, աքսորական ամուսնաց դառնութիւնները։

Ապա երկուքով — նորէն Կովկաս, ուր կենդանի մասնակցութիւն ունեցան ռուսահայութիւնը փոթորկող բոլոր շարժումներուն։ 1915ին կամաւորական 6րդ գունդին հրամանատարն է։ Եւ հոն, Երեւանի շրջակայքում, երկրորդ անգամ տեսայ Սաթենիկը, ամուսնոյն քով, ինչպէս միշտ կ'ոգեւորէր, կը քաջալերէր հին հայդուկը։ Իշխանը մեկնեցաւ դէպի կրակ, իր զինակցուհիին խրախուսանքի տակ, անգամ մը ևս գրկելով արժանաւոր ամուսինը և իր Արփիկը, ուսզմիկներուն միակ զաւակը, որ այնքան յուզիչ սիրով այս վերջին տարիներուն կը խնամէր իր մայրիկը անողոք ցաւի ճիրաններուն մէջ...։

Երկարէ պատմութիւնը մերայս երկու թանկագին ընկերներու արկածալից կեանքին։

Եւ անա ճակատագրի անգութ խաղը։ Երկուքն ալ այսօր պատկած սառը հողին տակ, հեռու, սառ հորիզոններուն, Պարիզեան խուլ արուարձանին մէջ։ Քով քովի, անբաժան — ինչպէս անբաժան եղեր են իրենց ամբողջ կեանքի ընթացքին։ Խոնարհինք նուիրական դամբարաններուն առջև, հանգիստ մաղթենք բարձրանոյ ոգիներուն։

Երիտասարդ ընկերներ և ընկերուհիներ, ձեր խնամքին կը յանձնուին այդ զոյգ դամբարանները, գուրգուրանքով շրջապատեցէք զանոնք։ Հոգացէք, որ անոնք չծածկուին անտարբերութեան մամուռով։ Հոգացէք, որ այդ սիրելի անուններուն չմատնուին մոռացութեան ալիքներուն։ Ներշնչուեցէք, ընկերուհիներ և ընկերներ, անոնց նուիրական "յիշատակովը, շարունակեցէք անոնց գործը։ Թող այդ զոյգ չիրիմները գաղափարային ուխտագնացութեան վայր մը դառնան։ Թող մեր երկու վեթերանները գերեզմանէն ալ շարունակեն ներշնչել, ոգեւորել ու դէպի գործ մղել սերունդները։

Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

ՇԻՔԱԿՕՒ ՃԱԿԱՏԸ ՀԱՆԴԱՐՏ Է

Քաղաքներ կան որոնց մասին չա՞տ խօսուած ու գրուած է. բայց իրենց գեղարուեստական ու աշխարհագրական դիրքով կը հետաքրքրեն մարդ։ Ուրիշներ ունին մասնաւոր ճարտարարուեստական ու վաճառականական համբաւ, իսկ աւելի ուրիշներ հարուստ են հնութիւններով ու կէս հրաշալիքներով եթէ կ'ուզէք։

Շիքակոն այ աշխարհի մեծ ու յայտնի քաղաքներէն իրբև մին, ունի ճարտարարուեստական, ինչպէս նաև ֆինանսական մասնաւոր անուն ու հմայք։ Աշխարհագրականորէն լայն զետեղուած՝ երկաթուղային մեծ կեդրոն մը ու 3,373,753 բնակչութեամբ ան կրնայ պարծենալ որ կաղդատարար քիչ տեղերուայ մէջ անամ ու զարգացած քաղաքներուն չափանիշը կոտրած է։ Հպարտ քաղաք սա՛ Շիքակօն։

* *

Ամերիկեան ժողովուրդը չափանիշներու (records) սիրահար է։ Այս յատկութիւնը իր նկարագրին մէկ մասը կը կազմէ։ ու գոմելի պարագայ մրն է անչուշտ եթէ չափանիշներու առարկան կամ նպատակակէտը ըլլայ օգտակար. չինիչ ու օրինաւոր։ Մարզական խաղերու չափանիշ, ծաց երկար նետելու չափանիշ, օդանաւով երկար թռչելու չափանիշ, շատ ծխելու չափանիշ, շատ քալելու չափանիշ, չափանիշ։

Բայց անդին երբ չափանիշներու նպատակը կ'ըլլայ չա՞տ դողալու չափանիշ, շատ սպանելու ու կոզոպելու չափանիշ, այրօլ ծախելու չափանիշ, այն ատեն «չափանիշի» ոգին կը դառնայ մոլութիւն, ազիտաբեր ընկերութեան, ու մասամբ մրն ալ ինքնակար քաղաքի հմայքին։

* *

Աիդեօք սխա՞լած պիտի ըլլանք մասամբ եթէ ըսենք թէ Շիքակոն աշխարհիս չափանիշը կը կոտրէ իբր ճարպիկ ու մեծապէս զարգացած աւազակներու մեծ «խումբեր» հիւրընկալող քաղաք։

Գաղափար մը տալու համար թէ ո՞ր աստիճան զարգացած է այս «խումբերու» գործը, կը բաւէ հետեւիլ Շիքակօ «Տէյլի նիուզ» օրաթերթին հետեւեալ թիւերուն, որ կը ներկայացնէ անոնց միայն մէկ չարաթուայ զուտ չափը։

Այրօլի առեւտուրէն՝ 3,510,000 տոլ։
Բաղդախաղի տուներէն՝ 1,250,000 »
Անօրինաւոր » 1,000,000 »
Զանազան անօրի. խողովակներէն՝ 500,000 »
Ընդհ. գումար 6,260,000 »

Երեւակայել՝ որ այս թիւերը «պանպանողական են ինչպէս կը հաստատէ նոյն թերթը, կը զարմացնէ մարդս։ Մօտ 8 միլիոն Միրիական ոսկի չարաթը անօրինաւոր կերպով չանիլ ու ոստիկանութեան քթին ինդալ պարզ աւազակներու բանն ու գործը չէ, վստահ ըլլանք։

Շիքակօյի «խումբերը» վերջին ծայր զարգացած են ու ժամուած արդիական վերջին կատարելագործուած գործիքներով։ Անոնց պետերը հասարակ դատարկապորտներ չեն, այլ ուսեալ ու խելացի անձեր ուրանք աւազակութիւնը «ճարտարարուեստ» կը նկատեն ու իբր այդ գիտեն զայն ծառայեցնել իրենց շահերուն։ Օր ցերեկով մեծ դրամատուներ կողոպտել ոստիկաններու աչքին առջեւ, ու յետոյ անոնց լքուութիւնը չանիլ դրամի ուժով, անա՛ հիւ որ չատ լաւ գիտեն ընել այդ «ճարտարարուեստը» դեկարարողները։

Մենք ա՛յդ սխալ հասզումը ուրնինք թէ միայն Արեւելքի մէջ «գրաւ կերցնելը» գործ կը քալեցնէ։ «Գրաւ կերցնել» Արեւելքէն զատ ուրիշ երկիրներու մէջ ալ ունի «բարերարդ» ազդեցութիւն։ Ու Ամերիկան չուզեր բացառութիւն կազմել ու հեգնել գրասին ուժը։ Այսպէս երբ աւազակ հարուստ է ու կ'ուզէ աւելի դրամ չինել, կը գնէ կ'առնէ ոստիկանը, կը բարեկամանայ դատաւորին ու յետոյ կրսկրսի բուն «գործին»։

Վերջերս հակառակորդ «խումբ» մը կողմէ ոպանուեցաւ ուրիշ «խումբի» գլխաւորներէն Զուլթա անուն աւազակ մը։ Հետաքրքրքիր գաղտնի ոստիկան մը «հանդուցեալին» բնակարանը այցելեց ու անոր արկղը բացաւ, միչտ հետաքրքրութենէ մղուած։ Եւ գիւտէ՞ք ինչ գտաւ, արկղին մէջ այս բախտաւոր ոստիկանը. ստացագիրներ՝ զանազան դրամատուններու միջոցով վճարուած գումարներու. գաստաւորներուն ու ոստիկաններու. ստացագիր՝ չարաթական 3,500 տոլար իր թաղին ոստիկանական գրասենեակին վճարած գումար մը ու նորէն ստացա՛գիր ու ըստացագիր։

Ահա՛ ուրիշ չափանիշ մը, այս անգամ ալ հմայդրծակցութեան հողին վրայ։

Ուէ ազդակէ մը աւելի ալքօլի առեւտուրին խստիւ ախգիլումը մեծ ասպարէզ բացաւ գողերու ու աւազակներու համար, Միացեալ Նահանգներուն մէջ։

Անոնց համար բաղդի ու հարստութեան գայթակղեցուցիչ հարստութեան, հարուած մը եղաւ այս կանոնը։ Գարշ գողեր ու աւազակներ որոնց գործը կը կայանար ձեռքի տակէ գողութենէ, կողոպուտ, կամ աւելի՝ դարձան ալքօլի անօրէն «վաճառականներ»։ Միացեալ Նահանգներու մէկ ծայրէն միւսը։ Ժողովուրդը որ բնականէն կը սիրէ խմիչքը, անկէ չի զրկուելու համար բացառ լայն իր գրպանը ու այսպէսով աւազակներու գործը դիւրացուց։ Ու աւազակութիւնը իր բոլոր հարստութիւններով հասակ առաւ, ուռճացաւ ու այսօրան կը ներկայանայ իբրև կազմակերպուած ուժ։ Կ'ըսեն թէ զանազան ճարտարարուեստներ, նոյնիսկ, կը խնկարկեն անոր ու նիւթական խոշոր տուրքեր կը վճարեն։ Սեպենք թէ դուք Շիքակօ կ'ապրիք ու մուշտակի կամ գորգի վրայ մեծ առեւտուր կ'ընէք, բոլորովին պէտք չէ զարմանք եթէ օրին մէկը պատահաբար ոստիկան քաղաքաքարական նամակ մը ձեր գործած թաղին «խումբին» կողմանէ՝ ձեզ իմացնելով որ մասնաւոր «պարտականութիւններ» ունիք հանդէպ «իրենց» ու եթէ ուժասկան իրենց կողմէ որոշուած գումարը չի ղիշանիք վճարել՝ չա՞տ բան ներ կրնան պատահիլ։ Ստիպուած կը վճարէք։ «տուրքը» երկու չարեաց մէկ բարիքը սեպելով։

Կրնայ ալ պատահիլ որ, ա՛յս աշխարհք է, հակառակորդ մուշտակագործ մը նախանձելով ձեր գործին յաջող վիճակին՝ գայ ու հասկրգուրեաան մանէ «խումբին»հետ ու աւելի բարձր «տուրք» առաջարկէ այդ թաղին մէջ մինակը աշխատելու համար։ Ձեր գործին զուլումը կարենալ ՀԱՅՈՒ համար պէտք է որ «տուրքը» աւելի բարձրացնէք դուք։ եթէ ոչ...։

Շիքակօյի գացող տեսնողները կը գրեն ու կը պատմեն Լայսպիսի ու երբեմն աւելի զարմանալի պարագաներ։

* *

Վերջերս Շիքակօյի ճակատը քիչ մը անհանգիստ երեւոյթ մը առաց։ Պատահածը, պարզ բան Շիքակօցիներուն համար։ «Շիքակօ Թրիպիւն» օրաթերթի աշխատակիցներէն Լինկլի սպանութիւնը օր ցերեկով, պողոտայի մը վրայ։ Լինկլ որ սիրուած խմբագիր մրն էր գաղափարի ու պարտականութեան ճամբուն վրայ մեռաւ։ «խումբ»ներուն գործունէութենց չարչ իր յայտնութիւնները զայրացուցած էին աւազակները։ Ու առաջին առթիւ պատժեցին «հետաքրքրքիր» ու «ՀԱՅՈՒ» լրագրողը։

Լինկլի մահը պատճառ դարձաւ որ բոլոր Շիքակօյի թերթերը միանան ու պայքարին «խումբերուն» դէմ, 60,000 տոլար նուէր առաջարկեցին անոնք մարդասպանը ձեռք տուողին։ Չի յաջողեցան։

Լրագրական յարձակումը աւելի ու աւելի սաստկացաւ ու ամէն ճիգ թափեց հանրային կարծիքը դէմ հանելու «խումբերուն»։ Այս գործին մէջ յաջողելու համար, կը գրէ Ամերիկեան թերթ մը, հաւանաբար ամիսներ պէտք ըլլան։ բայց մենք ու մեզի պէս ալ Շիքակօյի մեր բոլոր դաշնակցիները կամաւոր գրուած ենք այս պատերազմին որ ճիշտ հիմա կ'սկսի։»

Իսկ անդին ուրիշ Ամերիկեան թերթ մը կ'ըսէ որ եթէ Շիքակօյի գործի մարդիկը պահանջեն վերակազմութիւնը ոստիկանութեան ու որոշեն կատարեալ կերպով «տուր ներսէն մաքրելու» 1931ի ընտրութիւններուն։ Կրնան չատ վստահաբար վերջ դնել այս ազգային գայթակղութեան։

* *

Հրահանգիչ է այն պարագան որ աւազակներուն մեծամասնութիւնը ըլլայ Շիքակօյի և կամ նահանգներուն ուրիշ գլխաւոր կեդրոններուն մէջ կը բաղկանայ օտարականներէ ու խաշկիներէ։ Ու վերջերս իր ճառերէն մէկուն մէջ նախագահ Հուվըր յիշեց այս կէտը ու չեշտեց այն պարագան որ ներգաղթը աւելի ու աւելի պէտք է «սեղմել»։

Ընդհանրապէս օտարականը Ամերիկա կ'ուգայ գրամ չինելու «իտեալով»։ ու «իտեալին» հասնելու համար ան միջոցներու մէջ խտրութիւն չի դներ։ Երբ հասկնայ ու սորվի որ այլօրէն ծախելը չահաւէտ է։ անկարելի է զինքը կեցնել այլօրէն ծախելը։ ուրիշ բաներու այ գուտեր կը բանայ բնականաբար ու օտարականը միչտ առաջ կը նետուի այդ ասպարէզին մէջ՝ վստահ իր «իտեալը» իրականացնելու, եթէ ոչ այս օր, գէթ վա՛ղը...

Մինչ այդ, Շիքակօյի ճակատը հանդարտ է, դէթ առ երեւոյթ։

ՍԱՐԳԻՍ ՈՒՐՖԱԼԵԱՆ

ՀԱՅՈՒՆ ԱՂՕԹՔԸ

Գահիրէ հրատարակուող «Հրեղէն Սիւն» կրօնաթերթը իր անցեալ թիւով լոյս կ'ընծայէ գլուխ գործոց քերթուած մը, «Հայուն Աղօթքը» որմէ ստորեւ կուտանք երկու տուն.

— Հոս երկրի վրայ մեզի այլեւրս հայրենիք չեմ փնտռեր,
Զի պանդուխս եմ, երկինքն է մեր հայրենիքը. եւ մեր
Մայրաքաղաքն է Վերին Սուրբսդեղ,
ո՛չ Անին,
Ցիսուս՝ փրկիչ. բաղաւոր, կը դաւանիմ միայն զանի։
Տեր, եռագոյն դրօշին տեղ մեր վերեւ
բող ծածանի
Արիւնաներկ սուրբ դրօշը «խաչապատ»
դուրեան իշխանին։

ՏՈՒՆԷՔ ՁԵՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ «ԱԶԴԱԿ»ԻՆ

"GOODRICH", "ԿՈՒՏՐԻԵ"

ՁԵՐ ՕԹՈՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ "ԿՈՒՏՐԻԵ" ՔԱՈՒՉՈՒԿՆԵՐԸ։

«ԿՈՒՏՐԻԵ»՝ քաուչուկներուն բազդրութիւնը ամենամաքուր ու անխարդախն է։ կտաւը պատրաստուած է եգիպտոսի ամենաաղնիւ բամպակէն, որով կատարելագործուն և ապահով է։

«ԿՈՒՏՐԻԵ»՝ քաուչուկները հաժաղօր են ամենամոտակայի ապահովագրութեան։ անոնցմով ճամբորդել, կը նշանակէ ապահովագրուած ըլլալ։ Այս ճշմարտութեան համոզուելու համար միայն մէկ անգամ փորձեցէք։

«ԿՈՒՏՐԻԵՆ» քաուչուկներու չինութեան միջոցին յատաջ եկած ոեւէ ՀԷՔ կամ թերութիւն երաչխաւորուած է։

Լիբանանի եւ Սիւրիոյ ընդ գործակալն է՝

ՄԻՇԷԼ ԹՐԱՏ՝ Պէյրութ

Հիւս. Սիւրիոյ գործակալներն են՝ ԱԶԻՐԵԱՆ ՔԷՕՐՕՂԼՈՒԵԱՆ Հալէպ։

"ԴՐՕՇԱԿ"

Ստացանք ԴՐՕՇԱԿի բացառիկ թիւը, նուիրուած Հ. Յ. Դ. Քառասնամեակին, հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ.

Քրիստափորի Մտքերից 257
Հ. Յ. Դ. Մարմիններին և ընկերներին (Հ. Յ. Դ. Բիւրօ) 258
«Դրօշակ»ն իր գիրքի վրա («Դրօշակ») 260
Մեր Քառասնամեակը (Հ. Յ. Դ. Լեռնավայրի Կեդր. Կոմիտէ) 261
Պիտի ապրի Դաշնակցութիւնը (Հ. Յ. Դ. Ատրպատականի Կեդր. Կոմիտէ) 261
Միշտ նոյն նպատակին համար, միշտ նոյն կորովով (Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի Կեդր. Կոմիտէ) 261
Հ. Յ. Դ. Քառասնամեակը (Հ. Յ. Դ. Կարպատի Մեկուսի Կոմիտէ) 262
Յարգանք գաղափարիդ, յարգանք հերոսներուդ (Հ. Յ. Դ. Ովասիսի Մեկուսի Կոմիտէ) 264
Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան Առաջին Մանիֆեստը 264
Կռիւն սկսած է 265
1899թ. No. 3-ի խմբագրականը (Քրիստափոր և Զատարեան) 268
Վերջին դէպքերի առթիւ (Դ. Խաժակ) 273
Բեգորմները (Յովհան Դաւթեան) 275
Հայրի յայտարարութիւնը 277
Վեհատակար տարրեր (Ռոստոմ) 280
Նամակ Վանից (Վազգէն) 282
Բարկէն Սիւնի (Սարգիս Մինասեան) 284
Բալ՛ (Վռամեան) 288
1898 — 1899 (Քրիստափոր) 291
Կախաղանից առաջ (Թաթուլ) 294
Դէպի Երկի՛ր (Ակնունի) 298
Դաշնակցութեան Արշալոյսին (Մ. Վարանդեան) 301
Մեր քառասնամեայ պայքարի էութիւնը (Ռ. Սեւեան) 303
Քառասնամեայ տիտանը (Ա. Զամալեան) 307
Դաշնակցութեան փառքն ու ողբերգութիւնը (Նժդեհ) 310
Դաշնակցութեան էութիւնը (Ռէն) 312
Քառասնամեակի առթիւ. (Օննիկ Մխիթարեան) 313
Հներից մէկը հին օրերի մասին (Յովսէփ Մովսէսեան) 315
Դաշնակցութեան ծագումը Բուլգարիայում (Վ. Մազմանեան) 316
Սամովարի խորհրդաւոր վաճառականը (Կարէն) 320
Հ. Յ. Դաշնակցութեան «Խարիսխ» գործարանը (Սամսոն) 321
Եփրեմի Արշիվից (Quidam) 324
Ընդհանուր ապստամբութեան խնդիրը հայ ազատագրական շարժման մէջ (Կ. Սասունի) 327
Քառասնամեակ (Ն. Ազբալեան) 334
Քառասուն տարի (Հ. Օհանջանեան) 335

«ԱԶԴԱԿ»ԻՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ

ԳԱՑԼԻ ՃԱՆԿԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԳՐԵՑ՝ ԲԷՐԻԼԻՄ ՄԻՒԼՀԷՄ ԲԷՐԻԼԻՄ

Ձէմալ փաշա այլեւս ամէն օր Էէյլայի մօտն էր և անտարբեր իր տան պէս կեղլէր կը մտնէր հոն։

Քանի մը օր վերջ. Ձէմալ փաշա նստած էր, մէկ կողմը Էէյլա և միւս կողմը Սուատ։ Սուատ միչտ տըխուր էր և լուռ։ Ձէմալ փաշան՝ նեսնելով անոր վիճակը, ըսաւ.

— Ինչո՞ւ այսպէս լուռ ես և մտածկոտ Օրիորդ.

— Ոչ փաշա, ես օրիորդ չեմ, ամուսնացած եմ ամուսինս զինուոր է.

— Արդեօք քու ամուսինդ Օսմանեան կառավարութեան հաւատարիմ սպաներէն է.

— Այո՛։ կը կարծեմ որ Տէօվլէթլու փաշան կը ճանչնայ զայն.

— Ի՞նչ է անունը.

— Անունը Սէմիհ էլ Սպիտ է, եա՛ Մէվլանէ.

Ձէմալ փաշա ծռեց գլուխը, կարծես բան մը կը մտածէր և վերջը ըսաւ.

— Իրօք այնպէս թուեցաւ թէ՝ լսած եմ այդ անունը, մի վախնար գեղեցիկ կին, ամուսինդ ողջ առողջ պիտի բերեմ քեզի։

Երիտասարդ Սուատ չնորհակալութիւն յայտնեց և պահ մը մոռցաւ իր ցաւերը, յուսալով որ Ձէմալ փաշայի խոստումը կը գործադրուի։

Ընթրիքէն վերջ, Էէյլա ըսաւ իր աղջկան.

— Քու երգերդ քիչ մը լսենք.

Սուատ ֆրանսերէն յեզուով լքուած կնկան տխուր երգը երգեց. ձայնը շատ որոշ կերպով թարգմանը կըլլար իր ներքին յուզումներուն և ցաւերուն։ Ձէմալ փաշա շատ յուզուեցաւ և Էէյլայի ականջին ըսաւ.

— Էէյլա՛, Սուատը կուզեմ քեզմէ, զայն պէտք է մխիթարեմ, մեղք է.

Էէյլա Ձէմալ փաշայի Սուատի նայելէն շատ նայելէն շատ նախանձեցաւ, սակայն այսու ամենայնիւ ըսաւ.

— Եա՛ տէօվլէթլու. մայր ու աղջիկ քու հրամանդ և տրամադրութեանդ ներքեւ են.

— Մայրը այս գիշեր իսկ է, իսկ աղջիկը հեռաւոր օր, պատասխանեց Ձէմալ փաշա։

Էէյլա այս պատասխանէն գոհ մնաց, ուրախացաւ և ըսաւ.

— Փաշան թող հանգիստ ըլլայ, աղջիկս ալ իր հրամանին տակ է։

Ձէմալ փաշա, համաձայն այդ որոշման երեկոյին Էէյլայի հետ առանձնացաւ անոր ննջասենեակը։

Առտուն ժամը 4ին, Ձէմալ փաշա ելաւ և մինչեւ դուռ հրաժեշտ տուաւ։ Էէյլան ըսաւ.

— Կ'սպասեմ Ձեզ Արեկոյին եա՛ փաշա.

— Այո, առանձին պիտի գամ.

— Շատ գոհ պիտի մնաք եա՛ մէվլանէ.

Առտուն Էէյլան իր աղջկան հետ տեսակցած պահուն ըսաւ անոր.

— Սուա՛տ, գիտե՞ս ի՞նչ ըսաւ Ձէմալ փաշան քու մասիդ.

— Ի՞նչ ըսաւ.

— Քեզի չանս կը գովէր և կ'ըսէր որ աշխարհի մէջ իր տեսածներէն ամենագեղեցիկն ես դուն.

Շիտակը չատ նրբանաչակ է փաշան և չատ զգայուն. ան պիտի աշխատի Սէմիհի ո՞ւր ըլլալը հասկը, նայու համար։

— Եթէ Սէմիհը ապատէ, չատ երախտապարտ կը մնամ.

— Վաղը պիտի գայ փաշան պիտի յայտնէ իր քննութեանց արդիւնքը Սէմիհի մասին.

— Իրա՞ւ կըսես, վա՞ղը.

— Այո՛. զայն դիմաւորելու և ընդունելու համար պատրաստ եղիր և իրեն սէր ու համակրանք ցոյց տուր և ուզածը ըրէ.

— Ի՞նչ, ուզածը ա՞ւ.

— Այո՛, առանց բացառութեան.

— Կարելի է ամուսնուս դէմ դաւաճանել ուզէ.

— Ի՞նչ ՀԱՄ ունի, այդ ձեւով Սեմիհը կը փրկեսս.

— Անկարելի է այդ սակայն.

— Է՛յ խենթ աղջիկ, լռէ՛.

— Ես Սէմիհի պատերազմական ճակատ մեկնելը աւելի կը նախընտրեմ, քան պատիւս առաքաւորելը.

— Եթէ այդպէս է դուն Սեմիհը չես սիրեր.

— Կը սիրեմ և զայն սիրելս կը պարարդէ զիս որ անոր պատիւը պաշտպանեմ.

— Բայց Ձէմալ փաշայի հանդէպ յամառութիւն ցոյց տուս քեզ ալ ամուսինդ ալ կախաղան հանել կուտայ։

— Երկուքս մէկ մեռնինք աւելի լաւ է մեռնիլ, քան աղտոտ կեանք ունենալ։

Էէյլա սյլեւս հասկցաւ որ Սուատ այդ խօսքերէն չ'ազդուիր. այդ պատճառով ըսաւ անոր.

— Ո՞վ ըսաւ քեզի որ Ձէմալ փաշան քեզ անհաւատարմութեան պիտի հրաւիրէ ամուսնոյդ հանդէպ. ան մեր բարեկամն է և մեզի այցելութիւն կուտայ մեզ սիրելուն ու յարգելուն համար։

Եթէ իրօք բարեկամ կուզայ, ըսաւ Սուատ, սիրով կընդունինք։

7 (Շար.)

Ս. ՏԻՄՈՒՆԻԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏԵՓԱՆ ՍԱՆԹՈՒՐԵԱՆ ԱՆՊԱՐՏ ԿԱՐՃԱԿՈՒԻ

պաշտպան փաստաբան ՄԷԹՐ ՀԱՐԷՄԻ ճառը

ԱԿԱՆՋԱՏԵՍ ՎԿԱՆԵՐԸ

Այժմ երբ դուք ծանօթ էք սուտ վկաներու և հակառակորդ կողմի լարած մեքենայութիւններու ամբողջ ցանցին, մեզմէ ցուցութեամբ դատական հարցաքննութեան և գաղտնի լսումներու մեքենայութիւնը, մեզմէ ցուցութիւն մը որ Եւրոպական երկիրներուն մէջ խստագոյն պատիժի պիտի ենթարկուէր, կրնաք մեզի պէս եզրակացնել, թէ բովանդակ մեղադրանքը հիմնուած է ՄՆԱՑՈՒՆ, ԱՐԱՍՏԵՒ ՍՈՒՏԻ մը վրայ, վրէժխնդրութեան դիտումով ի վնաս հակառակորդ հոսանքի պատկանող բազմաթիւ անմեղներու և մասնաւորապէս մեղադրեալ Ստեփանի։

Բայց շարունակելով ճնշել խնդիրը, մենք չենք բաւականանար միայն ճերբելով սուտ վկայութիւնները, այլ կուզենք ժխտելէ յետոյ հասաւել, խնդելէ յետոյ կատուցել, այսինքն դրական փաստերով ապացուցել որ Ստեփանի վրայ ծանրացած մեղադրանքները հասարակ յերիւրանքներ են, թէ Ստեփանը կատարեալ անմեղ մըն է, ճերմակ՝ ինչպես ձիւնը։ Մենք չենք ուզեր որ Ստեփանը անպարտ արձակուի փաստերու չգոյութեան հետեւանքով, կասկածի հիմամբ վրայ, այլ ուզէս կատարեալ արդար մը, որ ոչ մէկ մասնակցութիւն ունեցեր է Տխրունիի սպանութեան մէջ։

Դէպքին ականատեսներու վկայութիւնը ապացոյց են այս մեր պնդումին։

Տիրաք գատաւորներ, դուք լսեցիք մանրամասն վկայութիւնները երեք Լիբանանցի պատանիներու, որոնք ուէ կողմնակցութեան կասկածէ վեր են. այս երեք տղաները, Եուսուֆ, Նապի և Իլեաս կը հաւատան որ ոճրագործը դժուարութեամբ կը քալէր և թէ կը կաղար։

Հարցաքննիչ դատաւորը չորս մարդիկ բերած է իր սենեակին մէջ բան որս և Ստեփանը, ցոյց տուած է զանոնք այստեղ ականատես վկաներուն. ասոնց մէջէն կրնաք ըսել որն է Տխրունիի ոճրագործը հարցուցած է։ Միաձայնութեամբ կը պատասխանեն որ ոճրագործը այս չորսէն ոչ մէկն է։ Նոյնը հաստատեցին Աւետիք առջեւ։

Գիւերապահը, Ռէֆիզ Շահա, ուրիշ անկողմնակալ վկայ մը, որ հետապնդած է ոճրագործը, Յակոբ Քէշիշեան, հացագործը, որ տեսած է ոճրագործին կրակելը. Գառնիկ Դաւիթեան, Տխրունիին ընկերակցող զպրոցի տնօրէնը, մարդիկ որոնք հակառակորդ կողմին ուէ կասկածանքի ենթարկուած չեն, այստեղ, հաստատեցին թէ ոճրագործը Ստեփանը չէր։

ՍՏԵՓԱՆԸ ՈՃԻՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿ ՔԷՐՔՈՒԿ ԳՏՆՈՒԱԾ է

Աւելին կայ, պարոններ, Ստեփանի բացարձակ անմեղութիւնը հաստատող։ Ստեփան ոճրի ճամանակ Քէրքուկ կը գտնուէր. հիւրանոցի քարտուղարը կը և իր գործով զբաղած, ինչպէս ամէն պատուաւոր մարդ։ Աւելի մեր գերագոյն պաշտպանութիւնն է։

Բանտարկուելու առաջին իսկ օրէն Ստեփանը ըսած է թէ ինք Քէրքուկ (Իրաք) գտնուած է ոճրի ժամանակ և թէ ապացոյցներ ունի։

Բարձր Ատեանիդ ծանօթ են ատոնք։ Ըստ օրինի Իրաքի հիւրանոցի տէրերը, ինչպէս այստեղ, Լիբանանի, այնպէս ալ հոն, Իրաքի մէջ, պարտաւոր են տէրէր գիւերը յայտնել ոստիկանութեան, ստորագրութեան տակ, հիւրանոց իջեւանած մարդոց անունները։ Ստեփան Սանթուրեան, որ կաչխատէր Քէրքուկի «Գզային Հիւրանոց»ի մէջ անձամբ իր ձեռքով գրած ու ոստիկանութեան յանձնած է իր ստորագրութեամբ հիւրանոցի յաճախորդներու անունները, 1929 Յունուար 15էն մինչեւ 17, 18, 19, 20, 21, 22. այն ժամանակ երբ ոճիրը Պէյրութի մէջ կատարուած է 17ին։

Հարցաքննիչ դատաւորը, որուն այս բացատրութիւնները տուած է Ստեփան, ցոյց տալով նաև իր անցագիրը, նոյնպէս ապացոյց է Քէրքուկ գտնուած ըլլալուն, փոխանակ ճշդել ձեռնարկելու մեղադրեալի այս պաշտպանութիւնը, բանականացած է միայն զայն արձանագրել առաջով։ Պէտք եղաւ Ատեանիդ բարձր արդարադատութեան, բերել տալու այս գրութիւնները Քէրքուկի ոստիկանութենէն։ Այս գրութիւնները պաշտօնական փաստաթղթեր են, կնքուած և ստորագրուած համապատասխան օրինական պայմաններու տակ, և ոչ մէկ վէճ կը վերցնեն։

Արդ. Ատեանիդ առջեւ Ձեր կողմէ հրաւիրուած «փորձագէտը» բաղդատելով Ստեփանի ձեռագիրը և այն պաշտօնաթուղթերու գրութիւնները, տասնց ուէէ վերապահութեան յայտարարեց որ ատոնք ձեռագիրն են միեւնոյն մարդուն, Ստեփանին։

Հակառակորդ կողմը, որ ոչ մէկ դիտողութիւն չկրցաւ ընել այս ճշմարտութեան հանդէպ և ընդունեց զայն, այժմ կը լսէ թէ ատոնք նախապէս պատրաստուած են և ապացոյց կը ծառայեն կանխամտածութեան։ Պարոններ, լրջութեամբ յայտարարել ասիկա, կը նշանակէ մեղասակից տարնել ենթադրեալ ոճրագործ Ստեփանին բոլոր այն հիւրերը, յիսունել աւելի անձեր, որոնք հիւրանոցը եկած են տուեալ ժամանակի ընթացքին, որովհետեւ անոնք պէտք կը նախապէս հաճախյնուած ըլլային իրենց մէջ, իրենց ո՞ր օր և ի՞նչ թիւով հիւրանոց իջեւանուած չուրջ։ Այլապէս Ստեփանը, ինչպէս պիտի կրնար նշանակել թուղթերուն վրայ անունները հիւրանոց իջեւանողներուն, երբ չէր գիտեր թէ ով պիտի գայ, ուրկէ և քանի՞ հոգի այս կամ այն օրը։ Գործին պիտի մեղասակից ըլլային նաև հիւրանոցի տէրը, ծառաները, այսինքն ամբողջ հարիւրաւոր անձեր։ Եւ կարե՞լի բան է որ այսպիսի գուսագրութիւն մը հարիւրաւոր անձերու մէջ, որոնք մէկ կուսակցութեան, մէկ կրօնքի և մէկ ազգի չեն պատկանիր, վրիպած ըլլայ մեր խիստ ուշադիր և մտացի հակառակորդի տեսութենէն, այն տեսն, երբ ան իր մեղադրանքները Ստեփանի ու Դաշնակցութեան դէմ տարիպուած է հիմնաւորել յանկարծ անուանէ ծանօթ, արտաւորուած, քանակրու յաճախորդ գողերու, խաչագողներու, հանրատան սպասաւորներու, մէկ խօսքով իրենց իրիզն ու հոգին վաճառքի հանած պատուաւորներ անձերու վրայ, որոնց տխուր տողանցքին դուք ներկայ եղաք։ Մեծազելի է, չըսելու համար աւելին։

Ստեփան արդար է, այդ կ'ապացուցանեն անխարդախ վկաները իրենց անկողմնակալութեամբ, երեք Լիբանանցի տղաները, գիշերապահը Եւայլն, փոխանակաբար ու կեղծ վկաները՝ իրենց հակասութիւններով, վիրաբերեալ պաշտօնական դիրքերը, ստացուած Իրաքի կասավարութենէն և իր անցագիրը։

Անիկա մեղադրուած է հակառակորդ կողմի յերիրածոյ ամբաստանութիւններու, չինծու վկայութիւններու հիման վրայ, որոնց գործակցած են դատական ոստիկանութիւնը և հարցաքննչութիւնը։

Այս անվիճելի իրողութեան համար. դուք կատարելապէս անմեղ յայտարարելով, անպարտ պէտք է արձակէք մեղադրեալ Ստեփանը։ Ասոր համար եմ։

Բայց այդքանը բաւական չէ. լրիւ ըլլալու համար Ատեանիդ արդարադատութիւնը. դուք նկատի պէտք ունիք անիրաւ տեղը, վիճումաւոր կերպով. Ստեփանի բանտարկութիւնը 19 երկար ամիսներ։ Ասար համար Ստեփանը իրաւունք ունի կատարեալ փոխհատուցման, բարոյապէս եւ նիւթապէս։ Բարոյական փոխ հատուցումը կիրականանայ, երբ սուտ վկաները, որոնք արդարադատութեան ուղին խափանած են դիտումաւոր կերպով և վրիպեցուցած են ճշմարտութիւնը, պատասխանատուութեան կենթարկուին։ Ուսի հակառակորդ կողմի ներկայացուցած վկաներու դէմ կը պահանջեմ հետապնդման ձեռնարկել։ Նիւթական փոխ հատուցումը պիտի կատարէ դատախազ կողմը, որու սուտ, սարքովի չինծու դիտումաւոր վկայութիւններու շնորհիւ Ստեփան զրկուեցաւ 19 ամիս իր ազատ ամականէն և ենթարկուեցաւ նիւթական վնասներու. «կը պահանջեմ դատապարտել դատախազ կողմը» դատական ծախսերուն և նիւթական փոխ հատուցման։

Ասիկա կը պահանջեմ յանուն օրէնքին, արդարութեան և իրաւունքի։

Մէթր Հայէմի խնամուած, լիակատար, կորովի և ջերմ պաշտպանողականէն վերջ, որ ունկնդրուեցաւ անվերապահ համակրանքի մթնոլորտի մէջ, Ատեանը քառորդ ժամու խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ որու արդիւնքը նախագահ ՍԱՄԻ ՊԷԿ ՍՕԼՀԻ կարդաց, ուրախ դէմքով, յայտարարելով ՍՏԵՓԱՆԻ անպարտութիւնը և դատապարտելով ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՂ ԿՈՂՄԸ ԴԱՏԱԿԱՆ ԾԱԽՍԵՐՈՒ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ։

7 (ՎԵՐՋ)

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒԲԷՆ ԹՐԻԲՕԼԻԻ ՄԷՋ

— *Ամանոր հանդէս* —

Բոլորովին անակնկալ մ'եղաւ ծանօթ հայ արուեստագէտ Քէմանչիսս Ռուբէնի նուագահանդէսը ոչ միայն Թրիփոլիի, սակաւաթիւ գաղութին այլ տեղացի հրեստեղեայ եւ իսլամ տարրերուն համար։ Թագաւորհուրդը, յոյժ զեմնատելի ջանքերով յաջողեցաւ դեկտ. 27ին, շաբաթ օր երեկոյեան ժամը 8,30—11,30 խիստ հանեցի ժամանց մը վայելել տալ Սիկնեմա Բուայեալի ընդարձակ սրահին մէջ խռնուած ընտրանի հանդիսականներու որոնց մէջ բացի Թրիփոլիի ազգայիններէն ալ կը զարուէին հրեստեղեայ եւ իսլամ ծանօթ անձնաւորութիւններ, դիւանակներ, կառավարական բարձր պաշտօնեաներ, օտար դեսպաններ ու հիւպատոսներ։

Հայ արուեստագէտը, իր երաժշտութեամբ հմայեց ներկաները։

Յաջորդ օր, Կիրակի. 28 Դեկտեմբեր, կէս օրէ վերջ ժամը 3—6 տեղի ունեցաւ Ազգ. Մանկապարտէզի Ամանորի հանդէսը, զոր իր ներկայութեամբ ու նուագով պատուեց Քէմանչիսս Գր. Ռուբէն։

Մանկապարտէզի երկսեռ սաները վարիչ մանկապարտիզապետուհի Օր. Զարուհի Մանկուճեանի գովելի ջանքերուն շնորհիւ, յաջող կերպով կատարեցին արտասանութիւններ, տարամասնութիւններ, պարեր, մարգանիշ, եւ խմբերգներ։

Քէմանչիսս Գ. Ռուբէնի փափաքին համաձայն, «Մայր Արախի»ի նուագուելու առթիւ, կատարուեցաւ նիւթական հաւաքութիւն մը որու իմ մասնակցեցաւ 3 սուր. ոսկիով եւ 5 շմ։ որ սաներու որդեգրումով։ Ներկայ աննախընթաց բազմութիւնը, որուն մէջ կային նաեւ արաբ ընտանիքներ, սիրայօժար մասնակցեցան, որուն գոյացաւ 30 սուր. ոսկիի գումար մը։

Շատ գուարթ անցաւ կարգոյ պապայի նուիրաբերութիւնը։ Թագաւորհուրդը առաջ շարեր ու պտուղներ պատրաստած էր։ Գր. Ռուբէն ֆոցպերեց ֆոտոիկները դրամական նուէրներով։ Բ. Պ.

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԱՌԵՒՏՐ. ՍԵՆԵԱԿԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Պէյրութի առեւտր. սենեակը նրկատի ունենալով օրէ օր աւելի աստիպացող տնտեսական տիպին լուսաջ բերելիք վնասներ, յուրջ ճնշութիւններէ եւ ուսումնասիրութիւններէ վերջ, հետեւեալ որոշումները տուած է եւ զանոնք յանձնած Բ. Գօմիսերութեան, առ ի գործադրութիւն։

Տրուած չորս կարեւոր որոշումներն են։

1.— Պէյրութի եւ Թրիբօլիի միջեւ տիկնուելիք ներկաթուղագծի կառուցման կարելի եղածին չափ արագ ձեռնարկել, իբրեւ տնտեսական կեդրոն եւ մեծ նաւահանգիստ Պէյրութ քաղաքը չի փնտրելու համար։

2.— Պէյրութի նաւահանգիստին ընդարձակման աշխատանքներուն ձեռնարկել որքան կարելի է շուտ։ Մինչեւ Դարանիթնա պէտք է միանայ նաւահանգստին։

3.— Պէյրութէն Դամասկոս երկաթուղիի ճամբարդութեան միջոցը կարեցնել. եթէ ճամբանուրս տնտեսութիւնն ու ընդարձակումը չի գոնացնէ այս պահանջքը, պէտք է ելեքտրաշարժի դարձնել շոգեկառքը։

4.— Պէյրութի եւ Նահուրայի գծին տնտեսութի նը պէտք չէ երկարացնել։

ԹԻՐԲ ՀԻԼԱՏՈՍԻ ՈՒՇԱԳՐԱՒ ԲԱՑՍՏՐՈՒԹԻՒՆԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆԻ ՎՐԱՑ ԴԷՊԵՐ ՁԿԱՆ ?

Վերջերս տեղական եւ բրեական թերթեր սաս կը գրեն թիւրք եւ սիւրիական սահմանային դէպքերու եւ սիւրիական սահմանային դէպքերու շուրջ եւ նոյն իսկ Պոլսական թերթեր հաղորդեցին թէ՝ թիւրք կառավարութիւնը բողոքագիր յանձնած է Բ. Գօմիսերութեան, ազաս արձակուած էիրս լիսրներու վերտսին ձերբակալումը պահանջելով։ Այս լուրերն ու տարաձայնութիւնները ըստ ուրեալ մասի «էլ Ամրար» իր խմբագիրներէն մէկը բրե. նիւպա տոսին մոս գրած է եւ որուն հետ ունեցած հետեւեալ խօսակցութիւնը.

—Թերթերու մէջ հրատարակուած լուրերը թիւրք եւ սիւրիական սահմանային դէպքերու շուրջ ճի՞շդ են։

—Վերջերս սահմանի վրայ դէպք տեղի չունեցաւ. եթէ նման բան մը ըլլար ես լուր պիտի ունենայի, որովհետեւ իմ կառավարութիւնը իմ միջոցաւ դիմում պիտի կատարէր Բ. Գօմիսերութեան, եւ այս վերջինն ալ եթէ որեւէ պատասխան ունենար պիտի հաղորդեր ինծի։ Երկու կողմն ալ սակայն նման որեւէ դիմում տեղի չունեցած։ Շատ շատ հասարակ եւ անձնական դէպքեր կրնան տեղի ունեցած ըլլալ, որոնք ոչ մէկ կապ ունին երկու տերութիւն ներուն յարաբերութեանց հետ։

—Կ'ըսուի թէ՝ անցած շաբաթ Բ. Գօմիսերութեան մէջ գինուորական կարեւոր ժողով մը տեղի ունեցած է եւ որմէ վերջ ձեզի յանձնուած տեղեկագիր մը, ճի՞շդ է այս ըսածս։

— Շաբաթէ մ'ի վեր սահմանային խնդիրներու վերաբերեալ ոչ մէկ բղբակցութիւն կամ խօսակցութիւն չեմ ունեցած Բ. Գօմիսերութեան հետ։

— Շատ լաւ, «Միլլիէթ» թերթ թերթը կը գրէ որ թիւրք կառավարութիւնը բողոքած է Հանօ ազայի եւ իր ընկերներուն արձակման դէմ, յուր ունի՞ք։

—Հանօ եւ իր ընկերները մինչեւ հիմա Տրանսյորդանիոյ կողմն հսկողութեան տակ են եւ սուտ է անոնց արձակման լուրը։

— Ինչո՞ւ սահմանազծման յանձնախումբը չի գումարուեցաւ, հակառակ անոր որ հրեք ամիս անցած է իր որոշուած նստաշրջանէն։

— Ոնապարելու համար կարեւոր եւ սիպոպոկան գործ մը չկար, նախորդ նիստի միջոցին տրուած որոշումներուն գործադրութիւնն անցամ դ՞ռ չկան։

— Սիւրիացիներու՞ թիւրիա եւ թիւրիացիներու Սիւրիա ունեցած կոյուանձներու խնդիրը ի՞նչ վիճակի մէջ է։

— Այդ մասին ոչ մէկ բանակցութիւն տեղի ունեցած է, ինչպես որ էր առաջ, նոյն վիճակին մէջ կը մնայ։ Մամասան համաձայնութիւնը ալ դեռ եղած տեղը մնացած է։

ԹԻՐԲԷ ԱՇԽԱՐՀԱՇԱՐՋԻԿ ՄԸ

Ալի Նիհաս պէյ անուն թիւրք մը եկած է հարոսս, որ որոշած է ինը տարուան ընթացքին տարեցի ատ-խորհի երջանը։ Մինչեւ հիմայ 11 տարիեն առաջ այդ երջանը աւարտած չէր եղած։

Քօմանտան Տէգէ, ընդանօթագիր գունդի հրամանատար՝ իր օգնականը լիսրընան Անտրէ եւ գինուոր մը Պէյրութէն Դամասկոս կ'երթային գին. ինքնաշարժով մը։ Շերտայեն դէպի Վատի Հարիր հրթալու ատեն, վարիչ գինուորը վերջին արագութեամբ կը էտր։ Նոյն միջոցին Դամասկոսէն կուգար նաեւ ուրիշ օրօ մը, միեւնոյն արագութեամբ։

Քօմանտանի վարիչը տեսնելով որ բախում տեղի պիտի ունենայ երկու օրօներու միջեւ նամբու մէկ եզերքը կը էտ։ Սակայն այնքան արագ կ'երթար որ չի կրնար պահել հատասարակշռութիւնը եւ օրօն կ'իյնայ բարձր գահավէժ մը վար։ Քօմանտանը, իր թիկնապահը եւ վարիչը ծանր վիրաւոր կ'ստանան։ Բ. Գօմիսերութիւնը նոյնը առնելուն պէս, իսկոյն մասնաւոր ինքնաշարժներ կը դրկէ եւ վիրաւորները կը փոխադրէ Պէյրութ, սակայն լիսրընան Անտրէ արդեն հոգին աւանդած էր, իսկ էօ լոնկիր ծանր վիրակ մը ունէր։

ԷՇԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՈՐ ՍԵԳԱՄ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ է

Թալիպ Տիապ էլ Հիւսէյն անուն պէտքվի մը, որ Պէյրութի Մապան թաղին մէջ կը բնակի, վեց ամիս առաջ կորսնցուցած էր իր էշը եւ անկէ ի վեր տարած ուսումնասիրութիւնը զայն գտնելու համար ապարդիւն մնացած էին։

Երկու օր առաջ, Թալիպ տուկան պատած մ'էջոցին կը տեսնէ որ մարդ մը նստէր է իր էշուն վրայ եւ կը տանի դէպի Նէհր։ Կը մօտենայ, կը բռնէ սանձը եւ կը բայաւարէ որ իրեն է էր։ մարդը չի տար եւ վերջապէս երկուքը միասին էին ընկերակցութեամբ կ'երթան ոստիկանատուն։ Ցեռ բնութեան յայտնի կ'ընէայ որ էշը 14 հոգիի ձեռքէ անցնելով եկած եւ հասած է այն օրուան տիրոջ ձեռքը։ Կը բանտարկեն էշը եւ մինչեւ միմա ոչ ոքի կուտան։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՊԵՐԸ ԿԸ ՇԱՏՆԱՆ

Անձնասպանութեան դէպքերը ընկրան շատնալ Լիբանանի մէջ։ Ամեն տարբ մեր մը դէպքեր կը պատահին։

Թրիբօլիի «Սհանի Շէմալ» թերթը կը գրէ որ Կրեսեցի գաղթական մը՝ Հիւսէյն Մալիհ Սրապ, 30 տարեկան, կ'գբաղէր ճերկարարութեամբ։ Կինը չափազանց գեղեցիկ էր. Հիւսէյն ինչ մը պակաս էր եւ բոլորին ծիծաղին պատճառ կ'ըլլար։

Հիւսէյն Մինեմա գացած է։ մեր մը օր առաջեւ վարագոյրի վրայ տեսած որ մեր մը մարդի գեղեցիկ կին մը կը՞ փախցնեն։ Տուն դառնալուն պէս, պատճառմամբ կինը չգտաւ։ իսկոյն ալ ինքն ալ տեսնելով զայն։ գիւղին մէջ պատրաստած էր և ես անոնց վերադարձին կը սպասէի։

Կոմսուին չզիջանեցաւ պատասխան մը տալու և գլուխը անդին դարձուց։

ԽՄԲԱԳՐԱՊԱՆ ԱԶԴ

Մեր կամքէն անկախ պատճառներով «Ազդակ»ի ներկայ թիւը լոյս տեսաւ այսօր կէսօրին։

Յաջորդ թիւը պիտի լոյս տեսնէ յառաջիկայ շաբաթ օր, Մենդեան տօնին առթիւ։

Համազգային Ընկերութեան ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Համազգային ընկերութեան Պէյրութի մասնախումբը կազմակերպած է տնական հանդիպում մը Մենդեան օրը Ցունուար 6ին, առաւօտեան ժամը տասնվեսանկ մինչեւ մէկ, Հայ Ճեմարանի սրահին մէջ. Հանդարի փոդոց՝ թիւ 30։

Այդ ընդունելութեան մասնակցողները նուիրատուութիւն մը ընելով Համազգային Ընկերութեան՝ ներկիներին ազատ կը համարեն Մենդեան տօներու առթիւ մասնաւոր այցելութիւններ ընելու պարտաւորութենէն։

Այդ նպատակով նախորդ ցանկն զատ եղած են նաեւ հետեւեալ նոր նուիրատուութիւններ. Ապահեան եղբարք—200 կրշ. սիւր., Արմենակ Դանիէլեան—100, Գրիգոր Յովհաննէսեան—100, Բժ. Կարապետ Պարտզպանեան—մէկ սիւր. ոսկի, Տէր եւ Տիկին Վարդանեան—մէկ ու կէս Բարգեն Սվաճեան—մէկ, Հայկ Գալենտերեան—երկու, Ցաւուրիւն Շահինեան—մէկ, Ց. Ալանայսեան—մէկ, Նազարէթ Կերկերեան—մէկ։

Համազգային Ընկերութեան ՏՕՆԱՓԱՌ

Համազգային Ընկերութեան Պէյրութի Խմասնախումբը կազմակերպած է նաեւ մինչեւ տարբ տարեկան փոքրիկներու համար Նոր-Տարուան հանդիպում մը տնանուրին։

Մանուկներու այս հանդիպումը տեղի կ'ունենայ Ցունուար 4ին, Կիրակի օրը, կէսօրէ հետը ժամը չորսուկէսին Հայ Ճեմարանի վերին սրահին մէջ։

Մուտքը լիսուն դահեկան է փոքրիկներուն համար, իւրաքանչիւր փոքրիկին կրնայ ընկերանալ հասակաւոր մը առանց որեւէ վճարի։

Բեռնց փոքրիկին համար նախօրոք տոմս մը ապահովել ցանկացողները պէտք է դիմեն կամ Հայ Ճեմարանը կամ Սարաֆեան եղբայրներուն խանութը Գապ-Իսրիս։

Տքթ. Յ. ԹՕՓՃԵԱՆ

ՆԵՐԱԾՈՒՄ, ԱՐՏԱԾՈՒՄ, ԱՌԵՒՏՈՒՐ

ՊԷՅՐՈՒԹ, ՔՕՇ ՓՈՂՈՑ, ՀԱՍԱՆ ՂԱՏԻԻ ՇԷՆՔԸ

ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՄԵՐ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՄՈՒՇՏԱԿԻՆԵՐՈՒ

ՊԱՊ-ԻՏՐԻՍ ՏԻԱՐ Յ. ՊԷՋՃԵԱՆԻ ՁԵՌԱԳՈՐԾԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

ԾԱՆ.— Կը գնեմ ամեն տեսակի մուշակեղէնի վերաբերեալ նուշ մորթեր (սանսար, աղուս, ցնագայլ եւլն.) ամենանպաստաւոր գիներով եւ կը ծախեմ մեծամանակ եւ փոքրամանակ ամեն տեսակի պատրաստի մուշակեղէն ամենաժամանակ գիներով։

Ս. ՆՇԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Ի գիտութիւն կը ծանուցանեմ յարգոյ ազգայիններու, Ս. Նշան Մանկապարտէզի տարեկան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ, 4 Ցունուար 1931 Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, ԿՐԱՆ ԹԷԱԹՐԻ մէջ։

Մանրամասնութիւններ յառաջիկայինն։ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

INSTITUT DE BEAUTÉ

Yamilé

ՄԻՇԷԼ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

ՍԱՓԻՐԻՋԻ ՆՈՐԱՀԱՍՏԱՏ ՍՐԱՀ

ՐԻԻ ՏԱՄԱՍ, ՓԱՐԱՔՕՆ ԱՊՏ, ՏՕՔԹ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ ՆՈՐԱԿԱՌՈՑԵ ՇԷՆՔԻՆ ՏԱԿ

Ամենարդիական միջոցներով և մասնաւորաբար Փարիզէն բերուած մասնէլի վրայ կը կատարուի կանանց համար օճիլաստիօն, միզամբլի, բենիքիւր, մենիւիւլ, բեսիքիւլ եայլն եայլն, բոլորն ալ ելեքտրականութեամբ.

Առանձին բաժին մը ունի այրերու համար, ուր գտնացուն կրնան գտնել ամենաշիք ճաշակներն անգամ. ամէն բան արդիական և մասնէն ի վրայ։

ԱՇՇԵԼԵՇԷՐԲ ՍԱԼՕՆ ԵԱՄԻԼԷՆ

= 132 =

հեռացած էր անոր քովէն.

— Ահաւասիկ բոլոր կիներն ալ կ'ուզան, շարունակեց պրն. տը Սիրէդ, անոնց մէջէն է նաև տիկ. Հարլինկը։

— Երէկ իրիկուն ո՛չ ան և ոչ ալ պրն. տը Պոէչերը ընթրիքի եկած էին.

— Նէ գլխու ցաւ ունի եղեր, իսկ միւսը հեռագիրով մը կանչուած է. տասնրէնիզ օրէն պիտի դառնայ եղեր.

Արդէն կիներու խումբը իրենց քովը եկած էր։ Ռէժիս անոնց աթոռներ տալէն վերջը ինքն ալ նստելու վրայ էր երբ օրիորդ Ռուիզ իրեն զնդանար մը երկնցնելով թէնիս առաջարկեց։ Ռէժիս ընդունեց զայն ու յատ ուրախ խաղ մը ունեցաւ։

Կիսախաղի դադարի միջոցին էր. անէկա կոմսուհին կծու ձայնը լսեց, որ կ'ըսէր.

—Իչո՞ւ տակաւին ծաքր հոս բերուած չէ։

Նէ սպասաւոր մը կանչելով.

— Գնա Միս Մօտին ըսէ որ չուտով ծաքը հոս բերէ. հրամայեց։

Սպասաւորը հագիւ քանի մը քայլ առած էր, երբ Մօտը անոր դէմը ելաւ.

— Ձուչ Ֆացիք Ռիս Մօտ, զզոյչ եղէք եթէ չէք ուզեր ձեր պաշտօնէն զրկուիլ, ըսաւ անոր առանց ժամանակ ձգելու որմ Մօտ բացատրութիւն մը տար. կը փափաքիմ որ իմ հոս հանելուս ծաքը արդէն հոս եղած ըլլայ։

— Տիկի՛ն, պատասխանեց աղջիկը արժանաւոր ձեւով, պրն. կոմսը իր հետ առնելով զայն. գիւղին մէջ պատրաստած էր և ես անոնց վերադարձին կը սպասէի,

Կոմսուհին չզիջանեցաւ պատասխան մը տալու և գլուխը անդին դարձուց։

33 = 129 =

Ռէժիս պատասխանելու համար քարկութեամբ վեր չակուեցաւ. սակայն ինքզինքը զսպեց ու չրթունքները խածնելով ըսաւ միայն.

— Երթանք, անա օրը բացուեցաւ...

— Այո՛, երթանք։ պատասխանեց աղջիկը, ծա՛ք անապարենք տուն դառնալու։

— Շա՛տ լաւ. կ'ընէք...Ահա՛, ձեզի դիմաւորելու կուգան...տեսէ՛ք...

Արդարև, ճամբուն վրայ գլխանոցով փաթթուած մարդ մը կ'երեւար։

— Ո՞վ է ան, հարցուց Մօտ, այդքան հեռուէն չեմ կրնար զանազանել։

— Ո՞վ...ինչ հարկ տարակուսելու, բնականաբար Պ. տը Պոէչերն է։

Նէ ժամանակ չունեցաւ պատասխանելու. Ռէժիս արդէն թմբին վրայ դատակ ու վերադարձի ճամբուն հակառակ ուղղութեամբ ձին քշած էր։

Այն տեղն, Մօտ Պ. տը Պոէչերին հանդիպումէն խոյս տալու համար, ծաքին թեւէն քաշելով.

— Եկո՛ւր, սիրելիս, չուտով այն արահետի ուղղութիւնը ձեզ առնենք։

Եւ նեղ ճամբէն չեզելով վազն ի վազ հեռացան. մինչդեռ իրենց արշաւին ընթացքին նէ տակաւին կը զարմանար Ռէժիսին իրենցմէ հեռանալու տարօրինակ եղանակին վրայ ու չէր կրնար որեւէ մեկնութիւն մը տալ անոր։

* * *

Յաջորդ օր. Պ. տը Սիրէդ քանի մը տարեց կիներու հետ խօսակցած միջոցին Ռէժիսը տեսաւ. ու նը-չան ըրաւ որ իրենց քովը գայ ու նստի։

— Լաւ վրան եկաք, ըսաւ անոր, օրուան գուսարձալի նիւթին վրայ կը խօսէինք։ Տեսնենք, ի՞նչ է այդ մասին ձեր կարծիքը։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ ՎԵՐՍԿՍԱԾ ԿՈՒԻՆԵՐ ՏԱՐԲԵՐ ՁԱԿԱՏՆԵՐՈՒ ՎՐԱՑ

Թեհրան 28 Դեկտ. – Դեկտ. 12ին 350 հոգիէ բաղկացած քրտակտ ապստամբ այժ ը Թրքական սահմանը անցնելով կռուի բռնուած է Թուրք զինուորներու հետ, Իրքական հողին վրայ կռիւը կատարի կերպարանք կրած է։ Երկուստեք զոհերու քանակը սեծ հանեմատութիւններու կը հասնի։

Ուրիշ կռիւներ տեղի ունեցած են Գարա Ալիի և Գուլիա-Ջիչարի ուղերը, ուր կռուողները 37 դիակ ձգած են։

Ուրիշ ապստամբ ուժեր Սեվերեկէն դէպ ի Տիգրանակերտ տանող ճանապարհին վրայ յարձակելով գրաւած են ինչ որ գտած են։

Կ'ըսուի թէ Թուրք սահմանապահ զինուորական հրամանատարութիւնը կեդրոնէն հրահանգած է ամէն գնով— որչափ ալ սուղ ըլլայ ան գինը—զսպել ապստամբական շարժումը։

ԹՈՒՐՔ ՑԵՏԱԴԻՄԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ԵՒ ՍՐՏԱԿԱՐԳ ԺՈՂՈՎԸ

Պոլիս — Վարչապետ Ըսմէթ փաշա հոս հասաւ. Ան ներկայ պիտի ըլլայ խորհրդաժողովի մը, որ պիտի գումարուի Իզմիրի մէջ երեսուն եկած յետադիմական շարժման դէմ կրտրուկ միջոցներ ձեռք առնելու խնդրի մասին։ Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Տոլմա Պաղչէի պալատին մէջ, ուր իր բնակութիւնը հաստատած է Կազի Մուսթաֆա Քէմալ փաշան։

ՇԵՅԽ ՍԱՅԻՏԻ ՏՂԱՆ ՓՐԿՈՒԵՑԱՒ... ԿԱԽԱՂԱՆԷՆ

Էնկիւրի.— Իրաւային Սահմանը ուսումնասիրելու համար մը Շեյխ Սայիտի զաւակին, Սալահէտտինի մասին։ Ճշդուած է որ ամբաստանեալը 1908ին ծնած է որով իրեն վերագրուած ոճիրը գործած պահուն 20 տարին լրացուցած չէր։ Այս կերպով, Սալահէտտին պիտի փրկուի սահապատիժէն։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻՆ ՎՐԱՑ

Էնկիւրի.— Պարսկական սահմանագլխին վրայ յեղուգակները սկսած են նորէն գործունէութեան։ Կ'ըսուի թէ Թեհրանի և օտար երկիրներու միջև սեպտեմբերէն կը տիրէ։

"ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ,, ԳՐՀ ԷՈՐ ՍԹԼԻՆ ՔՅԱԾ Է ՈՒՐՈՎԸ...

Մոսկուա.— Վարչապետ Ռիքովի հրամարականին ընդունուիլը և անոր իբր յաջորդ Մոլոթովի անուանումը բնկատուի կեդրոնական կոմիտէին ընդհ. քարտուղարութեան մէկ յաղթանակը ի նպաստ երկրին արուագ ճարտարարուեստական նոցման։ Հանրային կարծիքը խիստ գոհ կը թուի այս փոփոխութենէն։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ՍՊԱՆԻՈՑ ՄԷՋ

Մատրիտ.— Զօր. Պերան կէի հետ խորհրդակցութենէ մը ետք, ներօին նախարարը յայտարարեց թէ գաւառներէն հասած լուրերը կը հաստատեն թէ հանդարտութիւն կը տիրէ ամենուրեք։ Աւելցուց թէ ծնունդներու թիւով, բազմաթիւ բանտարկեալներ ազատ արձակուած են։

ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ ԿԸ ԹՍԼԼԵՆ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐԸ

Պերլին.— Ծնունդի նախօրէին, անգործներու կողմէ ցոյցեր եղան գաւառական բազմաթիւ քաղաքներու և մասնաւորաբար Համբուրկի Հանովրի և Շիմնեցի մէջ, ընդհանրապէս կանոնաւոր կերպով։

Բայց աւելի ծանր հանգամանքով միջադէպեր տեղի ունեցան Պերլինի մէջ, ուր երիտասարդ անգործներու հրամակներ փորձեցին, երբեմն ամրոցութեամբ խլել պարենաւորման վաճառատուներ։

Շտաբերը յաջողեցան փախուստ տալ պարէններով բեռնաւորուած, նախ քան ոստիկանութեան ժամանումը, բայց երկու անգամ ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ հետապնդել յանցաւորները։ Կան 18 ձերբակալուածներ։

ԱՄՍՏԻԼ ԳԻՍՏԻՐ ՊԷՏ ԱՆՑԱՆՏԱՑԱԾ ԶԷ

Էնկիւրի — Կը հերքուի այն լուրը թէ Ահմի կուսակցութեան նախագահ Սպալ Գեստրի Քէմալի պէյ ինչպէս նաև քարտուղարը, անյայտացած են։ Կը հերքուի այն տեղեկութիւնը թէ կառավարութեան կողմէ կը հետապնդուին անոնք։

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՏԱՐԻՔԸ

Մինչև վերջերս աշխարհի տարիքը կը կարծուէր 400էն 1,600 միլիոն տարի, սակայն քանի մ'օր առաջ ան յանկարծ 252 միլիոն տարի աւելցուց բարձրագոյն թիւին վրայ։ Նորհիւ Եէյլ համալսարանի բրոֆէսորներէն մէկուն որ վերահսկեր կուգայ յայտնելու թէ աշխարհ 1,852,000,000 տարեկան է։ Դժբախտաբար լարգեի ուսուցչապետը մեզ չյայտներ անոր «պէրթ տէյը» որ զէթ շնորհաւորութեան համար տող մը նուիրէի՞ք իրեն։ Զէ՞ սի որ մեր Մայր Աշխարհն է։

Մեր կարծիքով բրոֆէսորը ուրիշ անհանգիստութիւն մը ալ գտած է - այդ է կրնոջ մը տարիքը յայտարարել արար աշխարհին։ Կը վախնամ որ Մայր Աշխարհ ծանր օրէն պատժէ ուսուցիչը...։

ԿԻՆ ՍՏԱԽՕՍՆԵՐ

Անգլիացի դատաւոր մը կրնէ թէ ուստ երդում ընողներուն մէջ կիները աւելի մեծ թիւ կը կազմեն։ Ուստ երդումը այսօր ուրիշ սեէ ժամանակէ աւելի կը կատարուի և թէ ամէնէն պաղարիւն ստախօսները մարդասպաններն են։

ՄԱՐԴԱԿԵՐՆԵՐԸ ԱՒԵԼԻ ԲԱՐԻ...

Ամերիկացի հեղինակ մը Ափրիկէի խորերը տարիի մը չափ բնակելէ յետոյ Նիւ-Եորք վերադարձաւ վերջերս և տեսակցութեան մ'ընթացքին յայտարարեց թէ Ափրիկէցի մարդակերները աւելի լաւ վերաբերած են իրեն հանդէպ քան Նիւ Եորքցիները։ Հեղինակը երկու տարի մնացած է մարդակեր ցեղի մը մօտ որոնք լաւ ընդունելութիւն ցոյց տուած են անոր։ Տարին մէկ անգամ մարդկային միս կ'ուտեն եղեր այս վայրենիները, բայց շատ քարի և հեզ են եղեր։

ԳԱՂԱՓԱՐԱՊԱՇՏ ԿՈՎ?

Անցեալ օր կովերու և անոնց ատտադրութիւններու մասին խօսած ատենիս պրպտիկ փափաք մը յայտնած էինք պտղպտղակ ուտելու հաճոյքի մասի։ Հայրենակից մը Ուստրէն հետաքրքրուելով մեր անունն ու հասցէն ուզեր էր։ Բայց տակաւին կը սպասենք անհամբեր...։

Բայց մենք այս անգամ պիտի խօսինք մէկ կովու մը մասին՝ և տիկա հասարակ կով մը չէր։ Իսկապէս այ գաղափարական կով մըն է որ ուզած է բարոստանալ ճակատագրին դէմ և սլանալ դէպի վեր։

ՏՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ
Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂԱՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
Այժմ միացուն բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ
ՆԱՀԱՐԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ՔԼԻՆԻԲԻ ՄԷՋ
Առեն or (կէսօրէ առաջ 10 – 12 (կէսօրէ վերջ 1 — 3
Ծնթ.— Հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ վերջ ազատ
հիւանդներուն ծրի։

ԾԱԽՈՒ ԱՐԱՍ
Պէյրութի յաւագոյն ջրջաններէն Մար Մարխայէլ եկեղեցիին շուրջ ծախու է հող մը. ուզողներուն կը ծախուի թէ փոքր և թէ մեծ կտորներով և յարմար պայմաններով։
Փափաքողները պէտք է դիմեն՝
Պ. ՍԱՐԳԻՍ ԱՒԱԳԵԱՆԻՆ

ՏՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ
Վկայեալ Laureat նախկին Interne եւ այժմ մնայուն բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, և գլխու հիւանդութիւններու բաժնին։
Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 իր գլխիին մէջ Rue de Damas, N° 15, ի հարկին հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի տարբերով։ Վկայեալ ազատներ ծրի։

— ՈՍԿԻ ՄԿՐԱՏ —
ԴԵՐԶԱԿԱՏՈՒՆ
(AUX CISEAUX DORÉS)
ՀԱՆՐԻ ՃԷՆԱՊԵԱՆ
ԺՕՐԺ ԲԻՖՕ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 63
Ամենաարդիական նորաձեւութեանց համաձայն կը պատրաստէ արանց և կանանց ամէն տեսակ ֆասիոնեներ, տապիկներ, բիժամաներ, թուալէթի հագուստներ, ռոպ ֆիւ սամպրներ եւայլն եւայլն, ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ։
Նորաձեւութեան նախանձախնդիր ամէն օրիորդ կամ տիկին, երիտասարդ թէ չափահաս, իրենց նուրբ ճաշակներուն գոհացում պիտի գտնեն այս գերձակատան մէջ։
Ունի ամէն տեսակ կերպասներ։ Ճոխ մթերք։
Դերձակատունը բաց է գիշեր թէ ցերեկ՝ ամէն ժամին։
Անգամ մը միայն փորձեցէք համոզուելու համար։

— ՏՕՔԹ. Ա. ՊԵԶՃԵԱՆ —
ԲԺԻՇԿ — ՈՒՍՈՒՑԻՉ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ 7—9 կ. ա. եւ 1—5 կ. վ.
ՃԱՆՊԼԱԹ, ՊԷՅՐՈՒԹ ՎԱԼԻ,
ՖՐԱՆՍ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ԴԻՄԱՑԸ
Շաբաթ օրերը վկայեալ ազատներուն համար ծրի։

المطبعة الوطنية
بيروت — البور « وراء محلات اورزدي باك »
صاحبها : خليل منيمنة
تطبع الكتب والجرائد والمجلات والاشغال التجارية وكل
ما يراد طبعه بأحرف جميلة وطبع متقن واسعار متهاودة
طبعت في المطبعة الوطنية * بيروت * البور »

ՏՕՔԹ. ԵՂԻՇԷ ՀԱՆԷՍԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ-ՎԻՐԱԲՈՑԺ
Նախկին Interne՝ այժմ՝ Chef de Clinique Ամերիկեան հիւանդանոցներու վիրաբուժական բաժնի։
Դասընթաց Ամերիկ. համալսարանի վիրաբուժական դասընթացներու.
Հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր կէսօրէ վերջ, ժամը 2—6 իր անձնական գրասենեակը, Rue Georges Picot, Տոքթ. Նոյնոյի՝ աբարրմանին մէջ։
Վիրաբուժական հիւանդները իր կողմէն կրնան Ամերիկեան հիւանդանոց ընդունիլ։
Առանց խստութեան՝ ամենազգի ազատներու ծրի։

Զսպասուած Պահուն Կուգայ Բախտը
Փորձեցէք մեր բախտը 1931ի Մուտքին
ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԻՆՊԱՍ ՍԼԺԵՐԻՈՑ ԱՂՔԱՏ. ԽՆԱՄԻՆ (ՕՊԱՆ)
Մեծ Պարգեւը 100,000 Ֆր.
ՈՒՐԻՇ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐ՝ — 25 000. 15,000. 5 000ական ԵՒԼՆ. ԵՒԼՆ։
Տոմսին գինն է ս. դ. 12 ու կէս։ Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ 9 Մարտ 1931ին։
25 տոմսեն աւելի ուզողներուն փոստի ծախք մեր վրայ։
Տոմսերը կը ծախուին Պէյրութ՝ Պօռայինի մէջ մեր գրասենեակը եւ մեր գործակալ պր. Պարեւ Անանեանի մօտ։
Մ. ԿԱՊՐԱՇ ԵՒ ԸՆԿ.
Ընդհ. ներկայացուցիչ՝ Հոգատարեալ երկիրներու մէջ։
Նուկոսլաւ Արքայական 21րդ վիճակահանութեան առաջին թիրաժը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Յունուար 3ին։ Տոմսերը հատած են։
Ծնթ.— Պէյրութի, ինչպէս եւ Սիւրիոյ միւս քաղաքներուն մէջ գործունեայ գործակալներ կ'ուզուին։ Տեւական եւ գոհացուցիչ գործ։

ԾԽԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ
"ՎԷԶԻՐ,, ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ
ՈՐՈՆՔ ՆԱԽԿԻՆ ՐԷԺԻԻ ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԷՆ
ԱՆՀԱՄԵՄԱՏ ԱՒԵԼԻ ԼԱՒ Է ՀՈՏԱՒԷՏ ԾԽԱԽՈՏԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԵՆ
ԾԽԵՑԷՔ նաեւ ՄԱԹՌԱՍԵԱՆ, ՏԱՆ
ՍԱՄՍՈՆ ԵՒ ՍԱՄՍՈՆ ՍԷՐԹ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ
ԵԹԷ ԻՍԿԱՊԷՍ ԿՈՒԶԷՔ ՄԱԹՌՈՒԱՐ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ ԾԽԱԽՈՏ ԳՈՐԾԱԾԵԼ
ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ԿԱՀԱՒՈՐԵԼ ՁԵՐ ՏՈՒՆԵՐԸ
ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԳԵՐՈՎ
ՍՅՈԵԼԵՑԷՔ ԾԱՆՕԹ ԳՈՐԳԻ ՎԱՐՊԵՏ ԵՒ ՄՅՍՆԱԳԷՏ
Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԱՇՃԵԱՆԻ
ԴՈՐԳԻ ՄԵԾ ԻՈՐԾԱՏՈՒՆԸ
ուր պիտի գտնէք պատրաստ և ապսպրանքով ամէն տեսակի և չափի գորգեր, որոնք Եւրոպական և Ամերիկեան հրապարակներու վրայ գնահատուած են։
Նիր Իսք Բիլիճի ճախկին՝ Ղազիրի գորգի գործատան բոլոր տեղեկութիւնները փոխադրուած են Պ. Թաշճեանի,
ԷՃՐԷՖԻԷՒ ԳՈՐԳ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ
ԿԱՐ ԵՒ ՍՈՒԶԻՆԱՅԻ ԳՈՐԾ
ԿԸ ՍՈՐՎԵՑՈՒԻ ԶՐԻ
Վեց տարիէ իվեր հաստատուած Բաղդէական կրօնական Հիմնարկութեան մէջ, Զաղաղ Պյատ թիւ 21, Ս. Նշան եկեղեցւոյ մօտ.
ԳՈՀԱՑՈՒՑԻՉ ԱՄՍԱԿԻՆ
Աւեղնագործութեան և կարի հմուտներուն.
L'aiguille Chaldeenne B. P. 526

THE ROYAL MAIL LINE
ՐՕԵԼ ՄԷՅԼ ԼԱՅՆ
ԵՒ
ԻՍԹԸՐՆ ՄԷՏԻԹԷՐՐԱՆԻԸՆ ԷՔՍԲՐԷՍ ԼԱՅՆ ԼԻՄԻԹԷԴ
Կանոնաւոր մեկնումներ Պէյրութէն՝ Լառնաքա, Լիմասոլ, Բօրթ—Սաիտ, Աղէքսանդրիա, Փիրէ և Մարսէյլ
ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ—ՄԱՐՍԷՅԼ 8 ՕՐԷՆ ՄԻԱՅՆ

Պէյրութէն մօտաւոր մեկնումներ

Էճիպտոս	10000	բօն	6 Հանգ.
Ասպագիա	10000	=	16 =
Էճիպտոս	10000	=	27 =
Ասպագիա	10000	=	6 Նոյմ.
Էճիպտոս	10000	=	17 =
Ասպագիա	10000	=	27 =
Էճիպտոս	10000	=	8 Դեկտ.
Ասպագիա	10000	=	18 =
Էճիպտոս	10000	=	29 =

Վերոյիշեալ անգլիական նաւերը օժտուած են Ա. Բ. Գ. կարգի գապիններով, իսկ Դ.րդ կարգին մէջ կը գրուի մահճ և մաքուր ու առատ կերակուր։
Սոյն նաւերով, ինչպէս վերոյիշեալ նաւանգիստներուն, նոյնպէս Շերպուրկէն մեկնող աշխարհահռչակ Ռոյալ Մէյլ Լայն ընկ. հսկայ նաւերով ճամբորդներ կ'ընդունինք հարաւային ամերիկայի բոլոր նաւանգիստներուն համար։

Շերպուրկէն մօտաւոր մեկնումներ

Գլամնգօրա	27000	բօն	10 Հանգ.
Տեսիա	22000	=	11 =
Այրանբարա	26000	=	24 =
Տեմերարա	22000	=	25 =
Արլանզա	27000	=	6 Նոյմ.
Ասքուրիաս	26000	=	20 =
Տարրե	22000	=	22 =
Ալմանզօրա	27000	=	4 Դեկտ.

Աւելի ամանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝
Ռ. ԳԵՏՐՈՍԵԱՆԻ
Սիւրիոյ և Լիբանանի ինչպէս նաև Արեւելքի Ընդհ. ներկայացուցիչին
Ավրնիւ Ֆոշ—Պէյրութ
Հեռաձայն՝ 9.06
Հեռագիր — ARBED
Նամակատուփ 895 Պէյրութ

— Ձեմ հասկնար թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզէք...

— Ուրեմն քիչ մը մօտ եկէք որ պատմեմ ձեզի որովհետեւ կոմսուհին քեռորդիս իմ վրայ ալ հսկողութիւն կ'ընէ ու չուզեր որ...ի՞նչ որ է. ահա՛ խնդիրը՝ Գ. տը Գռէյէր Տիկ. Հարբինկի միջոցաւ Միս Մօտի ձեռքը խնդրեց, բայց բացարձակապէս մերժուելով, իր պատգամաւոր տիկինն ալ քաղաքավար ձեւով մը ճամբու դրուեցաւ օրիորդին կողմէ։

— Իրա՞ւ կ'ըսէք, ըսաւ Ռէժիս զարմանքով։

— Այո՛, և կատարուած գաւեշտը մտաբերելով դեռ խնդալ չեմ կրնար զսպել։ Գ. տը Գռէյէր սխալ ըրած է իրեն պատգամաւոր ընտրելով այդ կինը, որ շատ նախատական եղանակով մը մէջտեղ դրաւ առաջարկը։

— Իրաւունք ունիք, հաստատեց կիներէն մէկը, նէ, որ այնպէս վստահ էր թէ դաստիարակուհին մեծ ուրախութեամբ պիտի ընդունէր առաջարկութիւնը, երբ մերժուեցաւ անակնկալ հարուածի մը ազդեցութիւնը կրեց։

— Կ'ըսէք թէ՝ օրիորդ Օկանտ լրջօրէն մերժեց։

— Եւ ինչպէ՞ս...

Եւ ծերունի Գ. տը Սիրէզ որ այդ դէպքին ականատես եղած էր սկսաւ պատմել թէ ի՞նչպէս տեղի ունեցած էր այս մերժումը։

— Ո՜հ, այդ աղջիկը շատ բարձր կրթութիւն ըստացած մէկը կ'երեւայ. ըսաւ երկրորդ տիկին մը։

— Եւ այդպէս է։ Բայց, շարունակեմ պատմութիւնս։ Բիչ առաջուան անակնկալի եկած և չուարուսի մատնուած աղջիկը ինքզինք ամփոփելով լուրջ և խաղաղ դէմք մը առաւ և տիրականօրէն պատասխան մը տուաւ անոր։ «—ինչպէ՞ս, ուրեմն կը մերժէ՞ք, ըսաւ տիկ. Հորլինկ։ Եւ սակայն դուք իրեն այնպէս հաս-

կցնել տուած էիք որ...» «—երբէ՛ք, տիկի՛ն։» «ինչ ատիկա կատարեալ վատութիւն մըն է, ես իմ սրտիս խղճմտանքիս ձայնին համաձայն կը խօսիմ ձեզի։ Բացի այդ, կը ցաւիմ ձեզի ըսելու թէ՝ պրն. տը Գոլչէրը ո՛չ կը սիրեմ և ոչ ալ փոքր չափով համարում մը ունիմ իր վրայ։» «Սակայն և այնպէս, օրիո՛րդ, անիկա այնպէս հաճոյացած էր որ...» «— Ասիկա ուրիշ՞մէկ փաստ մըն է որ իր ցեղը միշտ սխալ հասկցած է մերինը։ Ես իբր ֆրանսացի սպայի թոռան զաւակ, թոռը և աղջիկը ինձ համար նուաստացում և նշմարելի անկում կը նկատեմ այդպիսի մէկ առաջարկութիւն ընդունիլ։» Եւ նէ մեկնելու համար ոտքի ելած էր. իսկ ես, Ռէժի՛ս, չատ յիմար եմ եղած որ չծափահարեցի զայն։ Ո՜հ, տեսնէ՞ք քեռորդիս նայուածքը... Նէ կ'ուզէ որ Մօտը ամուսնանայ անոր հետ, սա գերմանին ինչպէս անոր բռնած ընթացքը ինծի անհասկնալի կը թուի։ Ահա՛ ամբողջ եղելութիւնը։

— Օռմանթալը ամուսնական ընտրութեանց ժամադրավայր է, այդ գերմանները իրենց երկրին մէջ չեն կրնար կին մը գտնել։

— Ո՜հ, ո՜չ, անոնք իրենց առած քայլը լաւ գիտեն, ֆրանսուհիի մը հետ ամուսնանալով բոլոր աղպարէզները իրեն ապլա պիտի բացուին։

Բան մը կար, զոր տեսած չըլլալով ծերունին չէր պատմած, կոմսուհիին չփոթութիւնն ու բարկութիւնն էր այդ։

— Հիմա կը հասկնա՞ք, նէ ըսած էր կոմսին քով երթալէ, եթէ կրկին չէք ուզեր հասկնալ, օր մը պիտի հաւատաք անոր բայց արդէն շա՞տ ուշ եղած պիտի ըլլայ։

Կոմսը անոր հետ վիճաբանիլ չուզելով պատասխան չէր տուած, միայն իբր պատասխան ուսերը ցնցելով

— Հէրրիմը, Ն Ե էնհեռագիր մը կ'աւետէ այս արտասովոր կովուն բառասիրութիւնը, որ ուզեր է ձգել գոմը և բարձրանալ դէպի մարդկային բարձունքներ։ Քսանրմէկ աստիճաններէն վեր բարձրանալով ան մտած է երկրորդ լարկի սենեակ մը ուր իր տէրը Մաթիւ Մէյլրկը կը պառկէր։

Գդէճաւորներու խումբ մը բերել լարկ եղաւ որոնք յանաններով վար իջեցուցին միակ անասունը որ պատմութեան մէջ աւելի բարձր կեանքի մը տենչացեր և առ այդ քայլեր ալ առեր էր...։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ
2 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1931

	Ոսկի դրմ.	Սուրիկ.
Եգիպտկ. Ղանդրմ.	115	632 50
Ֆնգլիկն. »	112	617
Տօլար »	23	126 50
Թրքական »	10 75	59
Գանի Օթթօման	27	148 50
Իտալական Լիր 100		662
Ցունական Տրախմի 100		160
Անգլկ. ոսկի	111	613
Ֆրանս. »	87 50	480
Օսման. ,,	100	550
Արծաթ մէճիտ		34
Դրէսի ֆօնս. Ա.	18 50	
,, ,, Բ.	12 00	
,, ,, Գ.	11 75	

ՄէՃkrեաճ եղբարք Թէյեֆօճ 20—25